

แผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560-2564

เพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)

คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560-2564

เพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)

คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 เป็นการดำเนินการภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของกลไกที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมาย ได้แก่ คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์การเกษตร และคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) รวมทั้งการจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อแผนแม่บทฯ ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว

การจัดทำแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาครอบคลุมเชื่อมโยงกับสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ มีเป้าประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทาน 2) ส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหลักเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการตลอดโซ่อุปทาน และ 3) เพิ่มขีดความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจการเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ในส่วนของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนงาน/โครงการ ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา และสามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานได้เป็นระยะ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนแม่บทฯ ฉบับนี้ จะสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดแผนงาน โครงการ และกระบวนการสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ สถาบันเกษตรกร ภาคเอกชน และสมาพันธ์/สมาคม เพื่อก่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตรให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร
มกราคม 2561

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
1. บทนำ	1
กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนแม่บท	3
2. การทบทวนสถานการณ์การพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตรในประเทศไทย	13
2.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร (Agricultural Logistics Performance Index : ALPI)	15
1) ภาพรวมของประเทศ	15
2) ภาคการเกษตร	17
2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร	21
2.3 การขนส่งสินค้าเกษตร	25
2.4 การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมโลจิสติกส์การเกษตร	27
2.5 การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)	29
2.6 การพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System)	32
2.7 การจัดการโลจิสติกส์เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (Green Logistics)	32
2.8 การดำเนินการด้านข้อตกลง และการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบด้านโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้อง	33
3. การประเมินศักยภาพการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร	37
3.1 ปัจจัยภายในประเทศที่มีผลต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร	39
3.2 ปัจจัยต่างประเทศที่มีผลต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร	41
4. แผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564	45
แนวทางหลักที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน	49
แนวทางหลักที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวก ด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร	56
แนวทางหลักที่ 3 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร	60
แนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติ	64
1. แนวทางการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPI)	64
2. กลไกการขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564	65
5. แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ปี 2560 – 2564 เพื่อสนับสนุนแผนแม่บทการพัฒนา โลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564	69

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร (Agricultural Logistics Performance Index : ALPI)	19
2 รูปแบบการขนส่งสินค้าภายในประเทศ	26
3 ปริมาณการขนส่งสินค้ารวมภายในประเทศ ปี 2556 – 2558	26
4 แผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ปี 2560 – 2564	71

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติกับแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภาคการเกษตร พ.ศ.2560 - 2564	8
2	กิจกรรมโลจิสติกส์ภายในโซ่อุปทานสินค้าเกษตร	11
3	ผลการประเมินตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์ของธนาคารโลก ปี 2559	16
4	ผลการประเมินประสิทธิภาพตัวชี้วัดโดยรวม (Composite Index)	17
5	โครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์	18
6	มิติต้นทุน	18
7	มิติเวลา	18
8	มิติความน่าเชื่อถือ	19
9	มูลค่านำเข้า ส่งออกเครื่องจักร เครื่องจักรกลทางการเกษตร และส่วนประกอบ ปี 2554 – 2558	23
10	มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) ในประเทศไทย	29
11	มูลค่าสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรที่ซื้อขายผ่านระบบอีคอมเมิร์ซ	30
12	กลไกการขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564	66
13	ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติกับแผนแม่บทโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภาคการเกษตร พ.ศ.2560 – 2564	72
14	การติดตามการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564	73

ส่วนที่ 1
บทนำ

1. บทนำ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2556 – 2559) ได้สิ้นสุดลง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบายหรือแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร ที่มีการบูรณาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบในหลักการจากคณะกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร (ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ : กบส.) เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2560 และแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์การเกษตร เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2560

วัตถุประสงค์สำคัญในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 คือ เป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตร เพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ และส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหลักเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการตลอดโซ่อุปทาน ทั้งการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระบบการผลิตการตลาด และภาคการบริการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจการเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ

กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนแม่บท

การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 ดำเนินการตามทิศทางและแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตรของประเทศ นโยบายรัฐบาลและความเชื่อมโยงกับมิติต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) เป็นกรอบทิศทางการบริหาร ของประเทศในระยะยาว มีเป้าหมายให้ เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เน้นแนวทางพัฒนาเพื่อให้เกิด Smart Farmer Smart Group และ Smart Officer (2) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร เน้นการลดต้นทุน ผลิตและขายด้วยคุณภาพ (3) การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เน้นแนวทางการพัฒนาโดยส่งเสริม Green Technology และเกษตรสมัยใหม่ 4.0 (4) การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร

และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เน้นการใช้ Clean Technology และ Zero Waste และ (5) การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยสนับสนุนกลไกของรัฐ ปรับปรุง/โครงสร้าง Function/กฎหมาย

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการเกษตรที่สำคัญ ภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ คือ การใช้กลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเพื่อเป็น Smart Farmer Smart Group และ Smart Enterprise บริหารจัดการแรงงานการเกษตรด้วยการใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย เพื่อทดแทนแรงงานอย่างเป็นระบบและรองรับสังคมเกษตรสูงอายุ ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงและพัฒนาฟาร์มอัจฉริยะ

2) แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ที่ 1** สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร **ยุทธศาสตร์ที่ 2** เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน **ยุทธศาสตร์ที่ 3** เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม **ยุทธศาสตร์ที่ 4** บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ**ยุทธศาสตร์ที่ 5** การบริหารจัดการภาครัฐ

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการเกษตรที่สำคัญ ภายใต้แผนพัฒนา ฉบับนี้ คือ การส่งเสริมการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน การส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิต (Cluster) การสร้างศูนย์กระจายสินค้าของสหกรณ์ให้เป็นแหล่งรวบรวม คัดแยกคุณภาพและกระจายผลผลิตไปสู่ตลาดผู้บริโภค ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ชุมชน จังหวัด/ข้ามจังหวัดและประเทศ การรักษาคุณภาพผลผลิต โดยใช้โซ่ความเย็น (Cool Chain) สร้างห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และการจัดตั้งศูนย์กลาง และพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร

3) นโยบาย “ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0)” เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจาก 3 ก้นดัก ได้แก่ “ก้นดักประเทศรายได้ปานกลาง” “ก้นดักความเหลื่อมล้ำของความเป็นคน” และ “ก้นดักความไม่สมดุลในการพัฒนา” พร้อมนำพาประเทศไทยสู่การพัฒนาที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายในควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value – Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 มิติสำคัญ คือ (1) เปลี่ยนจากผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” (2) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการ “ผลิตสินค้า” ไปสู่การเน้นภาค “บริการ” มากขึ้น (3) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

Thailand 4.0 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติ ดังนี้ (1) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ (2) ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม เป็น “สังคมที่เดินหน้าไปด้วยกัน ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ด้วยการเติมเต็ม ศักยภาพของผู้คนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และฟื้นความสามัคคี และความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม ให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง (3) การยกระดับคุณค่ามนุษย์ด้วยการพัฒนา คนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกที่หนึ่ง” และ (4) การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เป็น “สังคมที่น่าอยู่” มี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตาม ภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ

Thailand 4.0 กำหนดกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย 5 กลุ่ม เพื่อเป็น แพลตฟอร์มในการสร้าง “New Startups” ดังนี้ (1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech) (2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio-Med) (3) กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics) (4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, IOT, Artificial Intelligence, & Embedded Technology) (5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture, & High Value Services)

แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรภายใต้นโยบาย “Thailand 4.0” คือ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาวิทยาการด้านความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย ในกลุ่มอาหารและเกษตร และกลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม รวมทั้งกลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อ และบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว

4) นโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development : EEC) เป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลเร่งผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยการต่อยอดการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อยกระดับพื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของเอเชีย พัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ที่มีความเชื่อมโยงกัน อำนวยความสะดวกและสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน สนับสนุน อุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงและท่องเที่ยว และส่งเสริมการพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อมเมือง

เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ครม. มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ระเบียบเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development : EEC) ฉบับที่... พ.ศ... ครอบคลุมการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง โดยเนื้อหาตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ให้สิทธิการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์ของคนต่างด้าว โดยมีการกำหนดระยะเวลาการให้สิทธิการลดหย่อนภาษีอากร รวมถึงให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี อื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน รวมทั้งจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นองค์กรประสานงานขับเคลื่อนโครงการจัดการพื้นที่ ส่งเสริมการดึงดูดนักลงทุน ส่งเสริมการให้บริการ One Stop Service รวมทั้งให้จัดตั้งกองทุนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก เพื่อเป็นทุนประเดิมสำหรับแผนพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น และยกระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ประกอบด้วยการต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S – Curve) ได้แก่

- (1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next – Generation Automotive)
- (2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
- (3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)
- (4) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology)
- (5) อุตสาหกรรมการแปรรูป (Food for the Future)

พร้อมกับเพิ่มเติม 5 อุตสาหกรรมอนาคต (NEW S – Curve) ได้แก่

- (1) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ (Robotics)
- (2) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)
- (3) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Bio-Chemicals)
- (4) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
- (5) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรภายใต้นโยบาย EEC คือ การสร้างฐานการผลิตและรวบรวมกระจายสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพตลอดโซ่อุปทาน เชื่อมโยงกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งที่สำคัญ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น

5) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นกรอบทิศทางกำกับการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กบส. เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2560 และคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 แล้ว โดยในแผนยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนด **วิสัยทัศน์** คือ “ยกระดับระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การบริการ การลงทุนในภูมิภาคอาเซียน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” และ**กำหนดเป้าหมาย** “ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ การอำนวยความสะดวกทางการค้ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการโลจิสติกส์ไทยมีศักยภาพการประกอบธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ บุคลากรด้านโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาให้มีผลิตภาพสูงขึ้น”

ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น ได้แก่

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาเพิ่มมูลค่าระบบห่วงโซ่อุปทาน ด้วยการยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน การเชื่อมโยงการค้าสู่รูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และการพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการโลจิสติกส์ให้สามารถแข่งขันได้

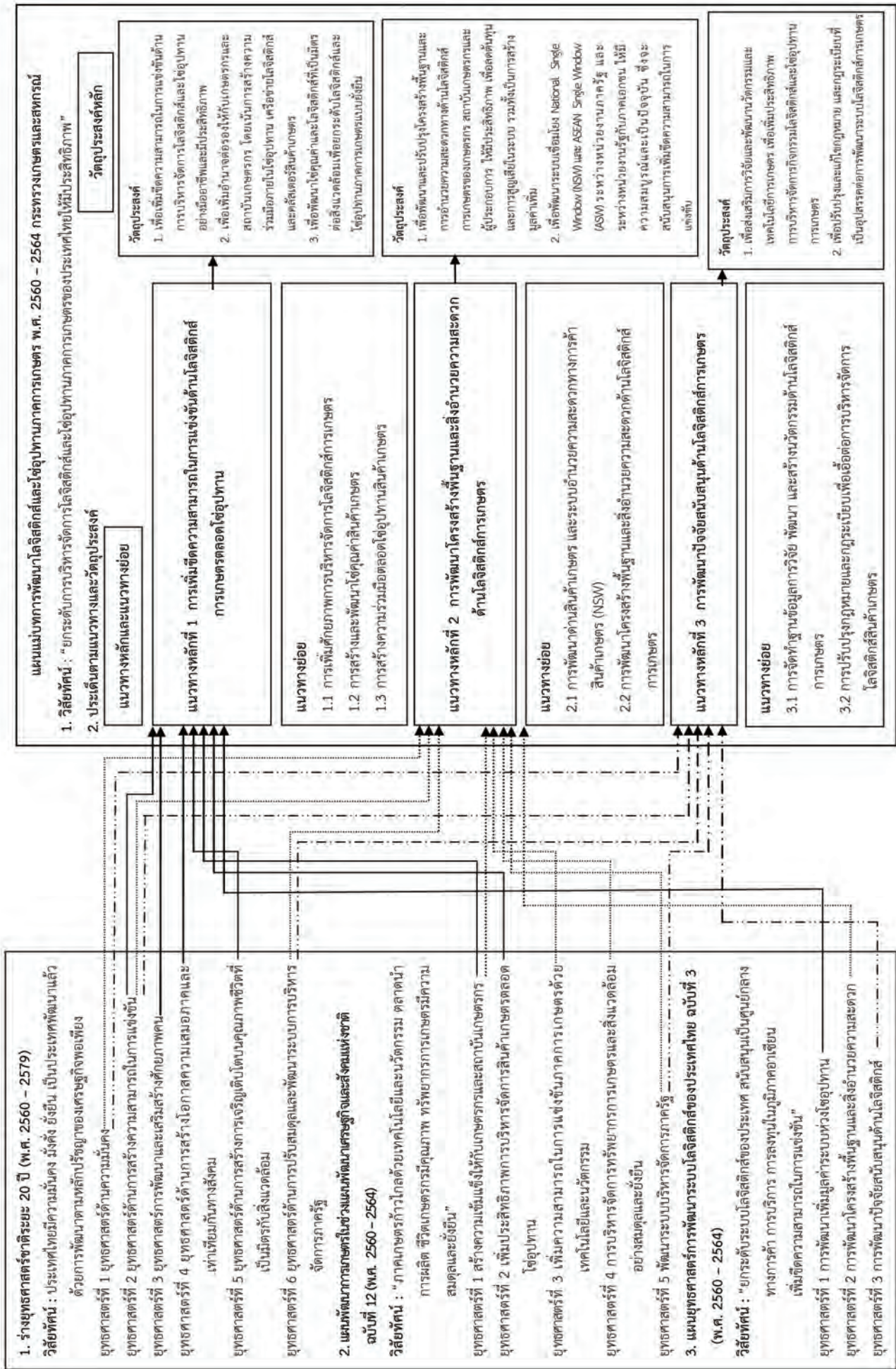
- **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การพัฒนาโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและเครือข่ายโลจิสติกส์ตามเส้นทางยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบ NSW การพัฒนารูรุกรวมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเร่งแก้ไขอุปสรรคการค้าระหว่างประเทศ

- **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ ด้วยการเพิ่มศักยภาพมาตรฐานวิชาชีพทางโลจิสติกส์ การพัฒนาคุณภาพทางโลจิสติกส์ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ และการประเมิน/ติดตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อประเมินผล

ทั้งนี้ กษ. ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพหลักในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเพิ่มมูลค่าระบบห่วงโซ่อุปทาน กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคเกษตรกรรมให้ได้มาตรฐาน

สำหรับความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตรของประเทศ นโยบายรัฐและความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ กับแผนแม่บทพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 สามารถแสดงเป็นแผนผัง ตามภาพที่ 1

2. นิยาม “การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร”

การบริหารจัดการโลจิสติกส์ (Logistics Management) โดยทั่วไปเป็นคำนิยามในวงการธุรกิจซึ่งเน้นความหมายของคำว่า การบริหารจัดการโลจิสติกส์ หรือการบริหารการรับ – ส่ง และดูแลสินค้าและบริการเป็นสำคัญ แต่คำจำกัดความที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในระดับสากล คือนิยามของ Council of Logistics Management ซึ่งกล่าวว่า

การบริหารจัดการโลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการทำงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินการ และการควบคุมการทำงานขององค์กร รวมทั้งการบริหารจัดการข้อมูลและธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้เกิดการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การรวบรวม การกระจายสินค้า วัตถุดิบ ชิ้นส่วนประกอบ และการบริการให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ

สำหรับคำจำกัดความในระดับมหภาค (Macro Logistics System Framework) ของคำว่า “ระบบโลจิสติกส์” ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) ได้เคยให้คำนิยามไว้ในลักษณะขององค์ประกอบสำคัญของระบบโลจิสติกส์ในกรอบการพัฒนาของประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) กรอบกลไกด้านสถาบันและกฎระเบียบ (Institutional Framework) กลุ่มผู้ค้าและผู้ผลิต (Traders/Manufacturers) และกลุ่มผู้ให้บริการ (Service Providers)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) หน่วยงาน Supply Chain Council ได้ให้นิยามไว้ว่า “การจัดการโซ่อุปทาน” หมายถึง การบริหารแบบเชิงกลยุทธ์ที่คำนึงถึงการเกี่ยวเนื่อง หรือความสัมพันธ์กันแบบบูรณาการของหน่วยงานหรือแผนกภายในองค์กร และคู่ค้าที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นลูกค้าหรือซัพพลายเออร์ในโซ่อุปทานโดยมีจุดประสงค์ที่จะนำเสนอสินค้าหรือบริการตามความต้องการของผู้บริโภคให้ดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเวลาหรือคุณภาพโดยจะบริหารจัดการในเรื่องของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการขององค์กร และคู่ค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขจัดความล่าช้าในการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ รวมถึงการขจัดปัญหาในการส่งหรือรับมอบสินค้าและบริการที่มีผลมาจากระบบการจัดการด้านการเงินที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยอาจกล่าวได้ว่า เป็นการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำหรือแหล่งวัตถุดิบในการผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ป้อนเข้าโรงงาน จนถึงปลายน้ำหรือผู้บริโภค

ดังนั้น การบริหารจัดการโลจิสติกส์ถือเป็นกระบวนการย่อยหนึ่งในการจัดการสินค้าและบริการตลอดสายของโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)

โลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตร ประกอบด้วย

ระดับต้นน้ำ ได้แก่ เกษตรกร ทำหน้าที่ในการผลิตและการเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตร เช่น ข้าว สุก ร ผัก ผลไม้ ยางพารา ฯลฯ โดยในกิจกรรมโลจิสติกส์เริ่มตั้งแต่การจัดการและใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การจัดการคุณภาพผลผลิตในฟาร์ม จนได้ผลผลิตที่พร้อมส่งไปขายในระดับต่อไป

ระดับกลางน้ำ ประกอบด้วย ผู้รวบรวม/ผู้ค้าส่ง/ผู้ค้าปลีก และโรงงานแปรรูป ซึ่งผู้รวบรวมผลผลิตนั้นว่ามีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากเกษตรกรสู่ตลาด โดยกิจกรรมโลจิสติกส์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การจัดการ โครงสร้างพื้นฐานในการรวบรวม/เก็บรักษา การคัดแยก การตรวจสอบคุณภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง การเก็บรักษา เป็นต้น เพื่อลดหรือป้องกันความเสียหายของผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ผลผลิตการเกษตรที่รวบรวมได้จะถูกเคลื่อนย้ายไปดำเนินการ แบ่งออกเป็น 2 ทาง คือ 1) รวบรวมเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในรูปของผลสด เช่น ผลไม้ ผัก ไข่ไก่ เป็นต้น ซึ่งจะส่งต่อไปยังตลาดที่อยู่ในระดับปลายน้ำ 2) รวบรวมเพื่อส่งเข้าโรงงานแปรรูปเป็นสินค้าต่าง ๆ เช่น สับปะรดกระป๋อง ปลากระป๋อง น้ำตาล ไข่ไก่ ฯลฯ โดยมีกิจกรรมโลจิสติกส์ที่สำคัญ คือ การจัดการ/พัฒนา นวัตกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ แล้วนำผลิตภัณฑ์นั้นขายให้ร้านค้าส่ง ร้านค้าปลีก ตัวแทนผู้ส่งออก หรือผู้บริโภคต่อไป

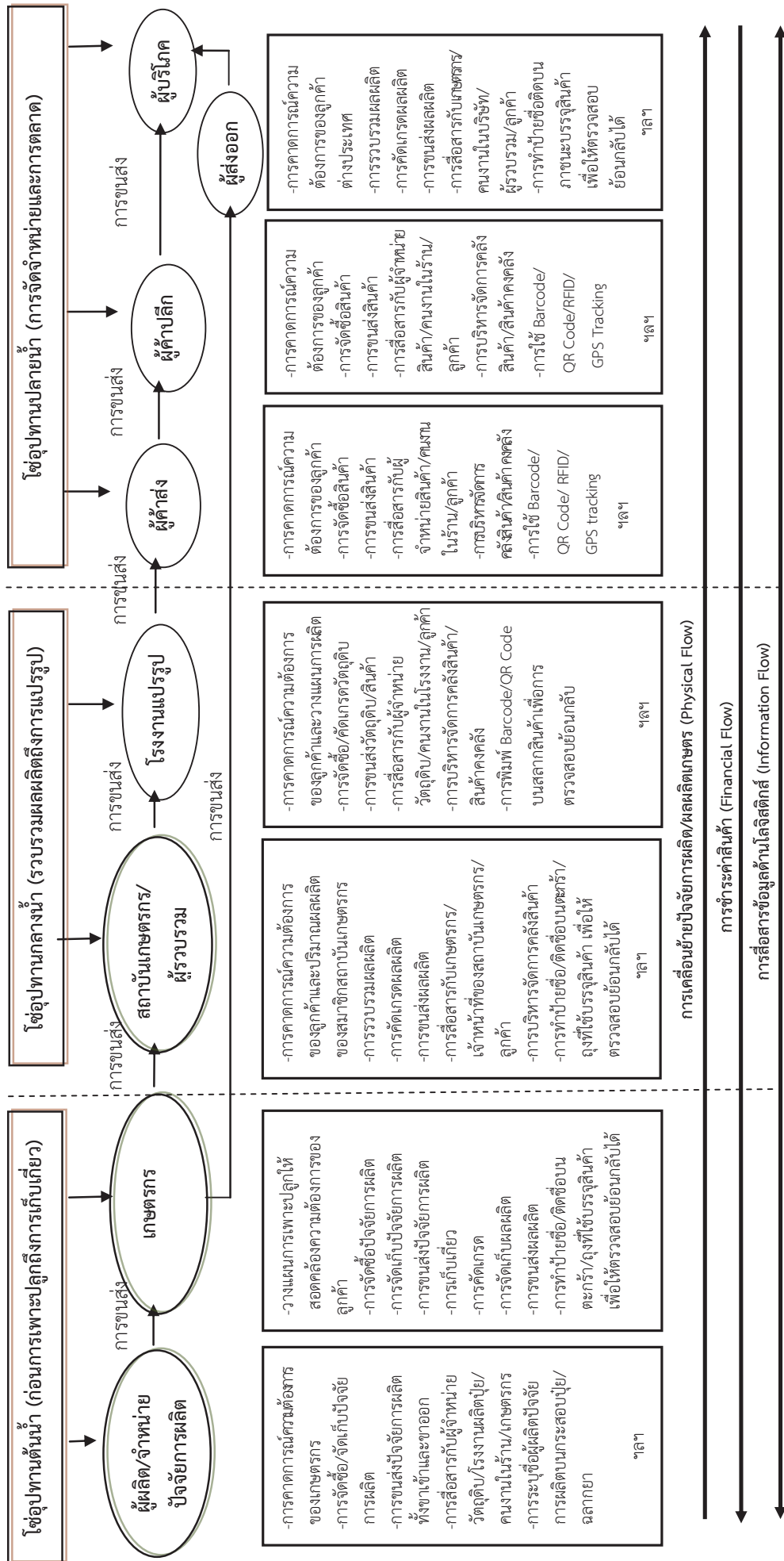
ระดับปลายน้ำ เป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรทั้งที่อยู่ในรูปของผลสดและสินค้าเกษตรแปรรูปออกสู่ตลาด โดยสินค้า/ผลผลิตนั้นจะถูกจำหน่ายให้กับพ่อค้าขายส่ง/พ่อค้าขายปลีก/ตัวแทนผู้ส่งออก ที่ทำหน้าที่ขายหรือกระจายสินค้าไปสู่ลูกค้าซึ่งเป็นผู้บริโภคต่อไป โดยกิจกรรมโลจิสติกส์ประกอบด้วย การจัดการธุรกิจ เช่น การหาลูกค้า การตัดสินใจเกี่ยวกับผลผลิต/ผลิตภัณฑ์และบริการที่จำเป็นในการสร้างและสนับสนุนฐานของลูกค้า ควบคู่กับการจัดการคุณภาพมาตรฐานสินค้า เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้า (Customer Need) และสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้าด้วย (Customer Satisfaction)

ทั้งนี้ ในการไหลของผลผลิต/วัตถุดิบ (Material Flow) จะเริ่มจากเกษตรกรเป็นผู้ผลิตผลผลิตการเกษตรและเคลื่อนย้ายไปสู่ผู้รวบรวมในรูปของผลสดหรือเปลี่ยนสภาพไปเรื่อย ๆ จนเป็นสินค้าสำเร็จรูปและส่งไปยังลูกค้า ในขณะที่เงินหรือผลตอบแทนจากการขายสินค้า (Financial Flow) จะเคลื่อนที่จากผู้ซื้อขั้นสุดท้ายจนถึงเกษตรกร ระหว่างนั้นจะมีการไหลของข้อมูล (Information Flow) ทั้งไปและกลับ เช่น ข้อมูลของสินค้า ข้อมูลความต้องการของผู้บริโภค ตลอดโซ่อุปทาน

ดังแสดงในแผนผังแสดงโซ่อุปทานและกระบวนการโลจิสติกส์ด้านการเกษตร (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 กิจกรรมโลจิสติกส์ภายในโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ส่วนที่ 2

การทบทวนสถานการณ์พัฒนาระบบโลจิสติกส์

2. การทบทวนสถานการณ์การพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตรในประเทศไทย

2.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร (Agricultural Logistics Performance Index: ALPI)

1) ภาพรวมของประเทศไทย

ธนาคารโลกได้จัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์ (International Logistics Performance Index หรือ LPI) ซึ่งมีการประเมินผลมาแล้วทั้งหมด 5 ครั้ง ในปี 2550, 2553, 2555, 2557 และ 2559 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณามี 6 ด้าน คือ (1) ประสิทธิภาพของการดำเนินการทางด้านศุลกากร (Customs) (2) คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการค้าและการขนส่ง (Infrastructure) (3) การขนส่งสินค้าด้วยราคาที่แข่งขันได้ (International Shipments) (4) ความสามารถและคุณภาพของการให้บริการโลจิสติกส์ (Services Quality) (5) การติดตามสถานการณ์จัดส่งและการตรวจสอบย้อนกลับ (Tracking and tracing) และ (6) ความตรงต่อเวลาในการจัดส่ง (Timelines) กลุ่มตัวอย่างที่สำรวจเป็นบริษัทที่มีการขนส่งสินค้าทั่วโลก ได้แก่ ตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Freight Forwarders) ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (Carriers) ครอบคลุม 160 ประเทศ (ภาพที่ 3) ทั้งนี้ ผลการประเมินในปี 2559 พบว่า

ประเทศที่มีประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ อันดับ 1 – 5 คือ เยอรมนี ลักเซมเบิร์ก สวีเดน เนเธอร์แลนด์ และสิงคโปร์ สำหรับประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 45 ลดลงจากอันดับที่ 35 ในปี 2557 ปัจจุบัน ไทยอยู่ในอันดับ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซียซึ่งอยู่ในอันดับ 5 และ 32 ตามลำดับ โดยไทยมีประสิทธิภาพด้านการขนส่งสินค้าด้วยราคาที่แข่งขันได้เท่ากันที่พัฒนาขึ้น อย่างไรก็ตาม ในภาพรวม พบว่า บริษัทต่าง ๆ ด้านโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น แต่ช่องว่างระหว่างกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพสูงและต่ำกว้างขึ้น เนื่องจากมีบางประเทศยังไม่ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ ในขณะที่ประเทศอื่นๆ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและประสิทธิภาพต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบว่า กุญแจสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพโลจิสติกส์ คือ การสร้างความน่าเชื่อถือในโซ่อุปทานที่สามารถคาดการณ์ได้และคุณภาพบริการโลจิสติกส์ เนื่องจากผู้ส่งสินค้าต้องการความแน่นอนในเรื่อง ต้นทุน เวลา หรือ วิธีการในการจัดส่ง ซึ่งผู้ส่งสินค้าบางรายยินยอมจ่ายค่าขนส่งที่สูงขึ้นเพื่อให้ได้คุณภาพบริการโลจิสติกส์ที่ดี ในประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่หรือมีเศรษฐกิจที่ดี ผู้ส่งสินค้าจะเน้นจ้างผู้ให้บริการโลจิสติกส์ เพื่อเน้นกิจกรรมที่เป็นความสามารถหลักของบริษัท ซึ่งการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) นอกจากนี้ โลจิสติกส์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำลังทวีความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

ภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถือเป็นส่วนสำคัญที่สามารถสนับสนุนให้ตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์ของไทยดีขึ้น โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของด่านสินค้าเกษตรและคุณภาพการให้บริการของด่านสินค้าเกษตร รวมทั้งการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดส่งสินค้าเกษตร

ภาพที่ 3 ผลการประเมินตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์ของธนาคารโลก ปี 2559

LPI ranking and scores, 2016											
Economy	2016 LPI			Economy	2016 LPI			Economy	2016 LPI		
	Rank	Score	% of highest performer		Rank	Score	% of highest performer		Rank	Score	% of highest performer
Germany	1	4.23	100.0	Brazil	55	3.09	64.7	Mali	109	2.50	46.6
Luxembourg	2	4.22	99.8	Malta	56	3.07	64.1	Tunisia	110	2.50	46.4
Sweden	3	4.20	99.3	Botswana	57	3.05	63.4	Guatemala	111	2.48	45.8
Netherlands	4	4.19	98.8	Uganda	58	3.04	63.3	Honduras	112	2.46	45.3
Singapore	5	4.14	97.4	Cyprus	59	3.00	62.0	Myanmar	113	2.46	45.2
Belgium	6	4.11	96.4	Romania	60	2.99	61.8	Zambia	114	2.43	44.3
Austria	7	4.10	96.0	Tanzania	61	2.99	61.7	Benin	115	2.43	44.3
United Kingdom	8	4.07	95.2	Rwanda	62	2.99	61.6	Solomon Islands	116	2.42	43.9
Hong Kong SAR, China	9	4.07	95.1	Indonesia	63	2.98	61.5	Albania	117	2.41	43.8
United States	10	3.99	92.8	Vietnam	64	2.98	61.3	Uzbekistan	118	2.40	43.5
Switzerland	11	3.99	92.6	Uruguay	65	2.97	61.2	Jamaica	119	2.40	43.4
Japan	12	3.97	92.1	Argentina	66	2.96	60.8	Belarus	120	2.40	43.4
United Arab Emirates	13	3.94	91.2	Jordan	67	2.96	60.7	Trinidad and Tobago	121	2.40	43.3
Canada	14	3.93	90.8	Pakistan	68	2.92	59.6	Venezuela, RB	122	2.39	43.1
Finland	15	3.92	90.5	Peru	69	2.89	58.7	Montenegro	123	2.38	42.8
France	16	3.90	89.9	Brunei Darussalam	70	2.87	58.0	Nepal	124	2.38	42.7
Denmark	17	3.82	87.3	Philippines	71	2.86	57.5	Congo, Rep.	125	2.38	42.7
Ireland	18	3.79	86.6	Bulgaria	72	2.81	56.0	Ethiopia	126	2.38	42.7
Australia	19	3.79	86.6	Cambodia	73	2.80	55.8	Congo, Dem. Rep.	127	2.38	42.6
South Africa	20	3.78	86.0	Ecuador	74	2.78	55.1	Guinea-Bissau	128	2.37	42.5
Italy	21	3.76	85.4	Algeria	75	2.77	54.9	Guinea	129	2.36	42.1
Norway	22	3.73	84.7	Serbia	76	2.76	54.6	Georgia	130	2.35	41.9
Spain	23	3.73	84.5	Kazakhstan	77	2.75	54.3	Cuba	131	2.35	41.7
Korea, Rep.	24	3.72	84.2	Bahamas, The	78	2.75	54.2	Senegal	132	2.33	41.2
Taiwan, China	25	3.70	83.6	Namibia	79	2.74	54.1	São Tomé and Príncipe	133	2.33	41.1
Czech Republic	26	3.67	82.9	Ukraine	80	2.74	53.8	Djibouti	134	2.32	41.0
China	27	3.66	82.5	Burkina Faso	81	2.73	53.7	Bhutan	135	2.32	41.0
Israel	28	3.66	82.5	Lebanon	82	2.72	53.2	Fiji	136	2.32	40.8
Lithuania	29	3.63	81.6	El Salvador	83	2.71	52.9	Libya	137	2.26	39.2
Qatar	30	3.60	80.6	Mozambique	84	2.68	52.2	Bolivia	138	2.25	38.8
Hungary	31	3.43	75.3	Guyana	85	2.67	51.7	Angola	139	2.24	38.5
Malaysia	32	3.43	75.2	Morocco	86	2.67	51.6	Turkmenistan	140	2.21	37.6
Poland	33	3.43	75.2	Bangladesh	87	2.66	51.6	Armenia	141	2.21	37.4
Turkey	34	3.42	75.1	Ghana	88	2.66	51.5	Liberia	142	2.20	37.3
India	35	3.42	75.0	Costa Rica	89	2.65	51.1	Gabon	143	2.19	36.9
Portugal	36	3.41	74.7	Nigeria	90	2.63	50.5	Eritrea	144	2.17	36.3
New Zealand	37	3.39	74.0	Dominican Republic	91	2.63	50.4	Chad	145	2.16	36.1
Estonia	38	3.36	73.3	Togo	92	2.62	50.1	Kyrgyz Republic	146	2.16	35.8
Iceland	39	3.35	72.7	Moldova	93	2.61	50.0	Madagascar	147	2.15	35.8
Panama	40	3.34	72.5	Colombia	94	2.61	50.0	Cameroon	148	2.15	35.7
Slovak Republic	41	3.34	72.4	Côte d'Ivoire	95	2.60	49.7	Iraq	149	2.15	35.6
Kenya	42	3.33	72.3	Iran, Islamic Rep.	96	2.60	49.6	Afghanistan	150	2.14	35.4
Latvia	43	3.33	72.1	Bosnia and Herzegovina	97	2.60	49.5	Zimbabwe	151	2.08	33.6
Bahrain	44	3.31	71.7	Comoros	98	2.58	49.0	Lao PDR	152	2.07	33.1
Thailand	45	3.26	69.9	Russian Federation	99	2.57	48.7	Tajikistan	153	2.06	32.9
Chile	46	3.25	69.7	Niger	100	2.56	48.4	Lesotho	154	2.03	31.8
Greece	47	3.24	69.4	Paraguay	101	2.56	48.4	Sierra Leone	155	2.03	31.8
Oman	48	3.23	69.3	Nicaragua	102	2.53	47.5	Equatorial Guinea	156	1.88	27.3
Egypt, Arab Rep.	49	3.18	67.7	Sudan	103	2.53	47.4	Mauritania	157	1.87	26.8
Slovenia	50	3.18	67.7	Maldives	104	2.51	46.9	Somalia	158	1.75	23.2
Croatia	51	3.16	67.0	Papua New Guinea	105	2.51	46.8	Haiti	159	1.72	22.2
Saudi Arabia	52	3.16	66.8	Macedonia, FYR	106	2.51	46.8	Syrian Arab Republic	160	1.60	18.5
Kuwait	53	3.15	66.7	Burundi	107	2.51	46.8				
Mexico	54	3.11	65.5	Mongolia	108	2.51	46.7				

ที่มา: ธนาคารโลก

2) ภาคการเกษตร

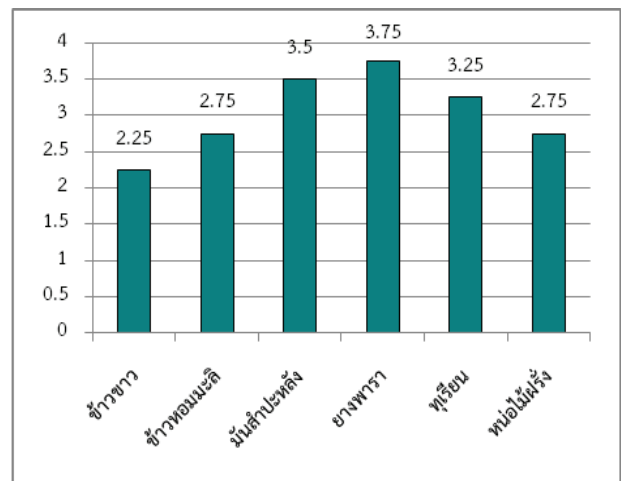
ปีงบประมาณ 2558 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดำเนินโครงการศึกษาและวิจัยโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตรที่สำคัญ 5 ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ผัก (หน่อไม้ฝรั่ง) และผลไม้ (ทุเรียน) โดยจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ (Agricultural Logistics Performance Index : ALPI) สินค้าเกษตร ตามกิจกรรมโลจิสติกส์ในโซ่อุปทานครอบคลุม 9 กิจกรรมหลักใน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ มิติด้านต้นทุน มิติด้านเวลา และมิติด้านความน่าเชื่อถือ เพื่อเป็นเกณฑ์วัดผลการดำเนินงานของหน่วยธุรกิจการเกษตร ตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตรเป้าหมาย ประกอบด้วย เกษตรกร สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์การเกษตรและวิสาหกิจชุมชน) ผู้ประกอบการเกษตร (โรงงานแปรรูป) สรุปลงสาระสำคัญ ดังนี้

(1) ผลการประเมินประสิทธิภาพตัวชี้วัดโดยรวม (Composite Index)

ผลการประเมินประสิทธิภาพตัวชี้วัดโดยรวม (Composite Index) ในสินค้าเกษตร 5 ชนิด พบว่า มีค่าคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงค่อนข้างดี โดยมันสำปะหลัง ยางพารา ทุเรียน มีค่าคะแนนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และข้าวขาว ข้าวหอมมะลิ และหน่อไม้ฝรั่ง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ภาพที่ 4)

ข้าวขาว	2.25	ยางพารา	3.75
ข้าวหอมมะลิ	2.75	ทุเรียน	3.25
มันสำปะหลัง	3.5	หน่อไม้ฝรั่ง	2.75

ภาพที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิภาพตัวชี้วัดโดยรวม

เกณฑ์ Composite Index

ดี 4.1 - 5 : ค่อนข้างดี 3.1 - 4
 ปานกลาง 2.1 - 3 : ค่อนข้างด้อย 1.1 - 2
 ด้อย 0.1 - 1

(2) ผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการ

โลจิสติกส์สินค้าเกษตรภาพรวมระดับประเทศ

(2.1) โครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์ พบว่า

ต้นทุนโลจิสติกส์ในระดับภาพรวมโซ่อุปทานสินค้าเกษตร มีต้นทุนขนส่งเป็นองค์ประกอบที่ใหญ่ที่สุด ประมาณ ร้อยละ 1.14 – 5.88 ของยอดขาย รองลงมา คือ ต้นทุนบริหารคลังสินค้า คิดเป็นร้อยละ 1.08 – 6.40 ต้นทุนการถือครองสินค้า คิดเป็นร้อยละ 0.03 – 1.27 และต้นทุนบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ ประมาณร้อยละ 0.48 – 1.28 ต่อยอดขาย (ภาพที่ 5)

จำแนกตัวชี้วัด 3 มิติ

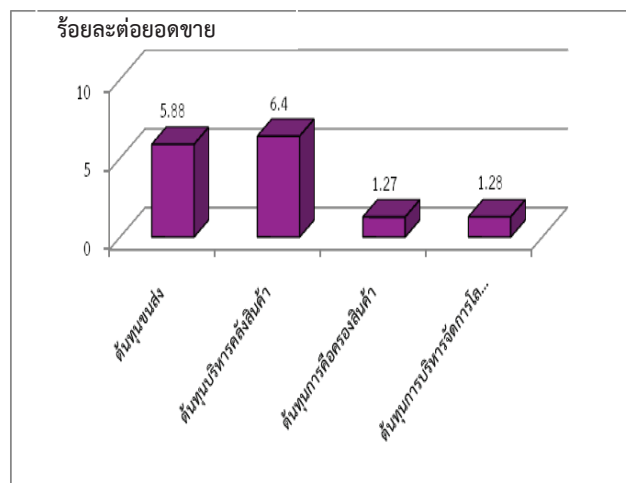
(1) มิติต้นทุน

ต้นทุนขนส่งในระดับภาพรวมโซ่อุปทานสินค้าเกษตร 5 ชนิด พบว่า ต้นทุนขนส่งของเกษตรกรผู้ปลูกพืชทั้ง 5 ชนิด สูงกว่าสถาบันเกษตรกรและโรงงานแปรรูป โดยเกษตรกรจะมีต้นทุนขนส่งอยู่ระหว่างร้อยละ 0.92 – 16.62 ต่อยอดขาย โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวขาวมีต้นทุนขนส่งสูงที่สุดมากกว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง ยางพารา ทูเรียน และหน่อไม้ฝรั่ง โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวขาวมีค่าต้นทุนขนส่งประมาณ ร้อยละ 16.62 ต่อยอดขาย (ภาพที่ 6)

(2) มิติเวลา

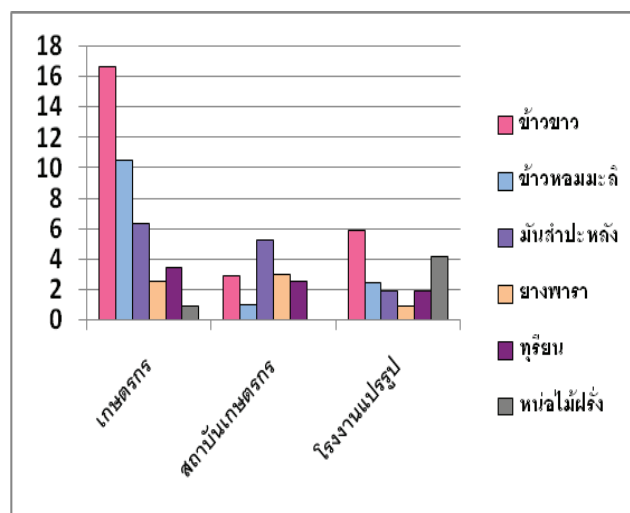
ระยะเวลาในการจัดส่งสินค้าในระดับภาพรวมโซ่อุปทานสินค้าเกษตร 5 ชนิด พบว่า เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและโรงงานแปรรูปใช้ระยะเวลาการจัดส่งสินค้าอยู่ระหว่าง 1 – 3 วัน ยกเว้นสถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจมันสำปะหลังที่ใช้ระยะเวลาในการจัดส่งสินค้า 5 วัน (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 5 โครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์

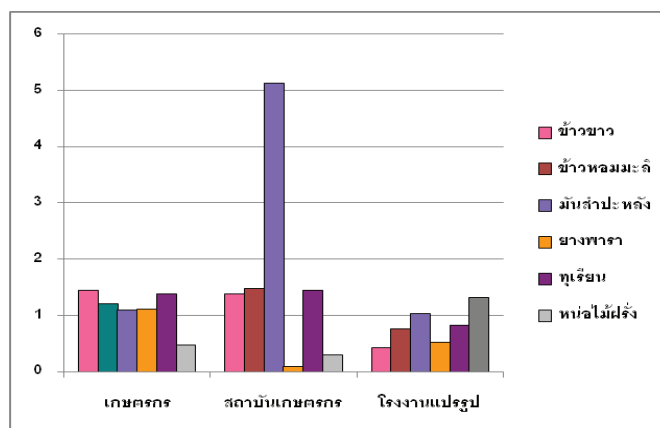
ภาพที่ 6 มิติต้นทุน

ร้อยละต่อยอดขาย

ภาพที่ 7 มิติเวลา

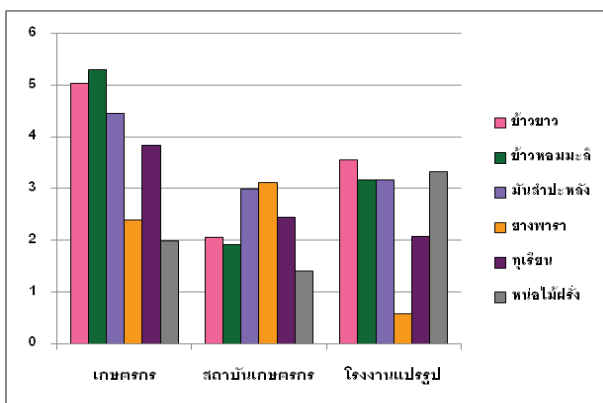
วัน

(3) มิตินำเข้าเชื่อถือ

อัตราความเสียหายของสินค้าในระดับภาพรวมโซ่อุปทานสินค้าเกษตร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพืชทั้ง 5 ชนิด มีอัตราความเสียหายของสินค้าสูงกว่าสถาบันเกษตรกรและโรงงานแปรรูป โดยเกษตรกรมีอัตราความเสียหายอยู่ระหว่างร้อยละ 2 – 5 ต่อยอดขาย โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิ มีอัตราการสูญเสียสูงสุด ประมาณร้อยละ 5 ต่อยอดขาย (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 มิตินำเข้าเชื่อถือ ร้อยละ

นอกจากนี้ ปี 2559 ได้ดำเนินการโครงการจัดทำข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานโคนมและผลิตภัณฑ์นม ขณะที่ปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้จัดทำข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจกรรมโลจิสติกส์สินค้าเกษตรในพื้นที่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 3 ชนิด ได้แก่ พืชผัก จังหวัดกำแพงเพชร ปลายินิล จังหวัดเชียงราย และข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งได้ดำเนินการโครงการศึกษาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร (ได้แก่ กล้วยบริโภคภายในประเทศ และกล้วยส่งออก)

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดประสิทธิภาพโลจิสติกส์ภาคการเกษตร (Agricultural Logistics Performance Index: ALPI)

	มิติตันทุน (ร้อยละต่อยอดขาย)						มิติเวลา (นาที/ชม./วัน)			มิตินำเข้าเชื่อถือ (ร้อยละต่อยอดขาย)	
	ค่าขนส่ง	ค่าเก็บรักษาปัจจัยการผลิตและผลผลิต	ค่าบริหารจัดการโลจิสติกส์	ต้นทุนเก็บเกี่ยว	ค่าบรรจุหีบห่อ	ต้นทุนโลจิสติกส์รวม	ระยะเวลาจัดการซื้อขายการผลิต	ระยะเวลาจัดการผลผลิตก่อนขนส่ง	ระยะเวลาขนส่งผลผลิต	ความสามารถในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า	ความสูญเสียของผลผลิตตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงตลาดปลายทาง
พืชผัก จังหวัดกำแพงเพชร											
เกษตรกร	0.59	0.09	0.06	0.10	-	0.84	30 นาที	4 ชม.	15 นาที	96.00	4.00
สถาบันเกษตรกร	8.27	0.29	0.86	-	-	9.42	24 ชม.	6 ชม.	2 ชม.	98.00	3.00
ปลายินิล จังหวัดเชียงราย											
เกษตรกร	0.06	0.08	0.01	3.64	-	3.79	7 วัน	0 ชม.	30 นาที	96.05	3.00
สถาบันเกษตรกร	6.66	2.13	0.49	0.34	-	9.62	7 วัน	4 ชม.	3 ชม.	98.56	0.09
ข้าวหอมมะลิ จังหวัดอุดรธานี											
เกษตรกร	0.60	-	-	5.54	-	6.14	3 ชม.	13 วัน	2 ชม.	98.00	10.00
สถาบันเกษตรกร	2.30	1.05	0.34	-	0.54	4.23	1 วัน	2 วัน	1 ชม.	99.00	3.00

หมายเหตุ : 1 ระยะเวลาจัดการผลผลิตก่อนขนส่ง หมายถึง ระยะเวลาเก็บเกี่ยว รวบรวม คัดแยก บรรจุภัณฑ์ ก่อนขนส่ง

2 ความสามารถในการจัดส่งผลผลิตให้ลูกค้า หมายถึง ความสามารถในการจัดส่งครบตามจำนวน และตรงเวลานัดหมาย

3 ความสูญเสียของผลผลิต หมายถึง ความสูญเสียตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงตลาดปลายทาง

จากผลการศึกษาตามโครงการฯ ดังกล่าว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้เสนอประเด็นปัญหาสำคัญและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตรที่สำคัญ ดังนี้

(1) เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ขาดองค์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านบริหารจัดการกิจกรรมโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการผลิต การเก็บเกี่ยว การคัดแยกคุณภาพ การรวบรวมและการกระจายผลผลิตไปยังลูกค้าปลายทาง โดยเฉพาะในระดับต้นน้ำและกลางน้ำ ดังนั้น จำเป็นพัฒนาทักษะและองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรอย่างต่อเนื่อง เน้นผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต การเก็บรักษา และลดการสูญเสียในระหว่างการผลิตและการขนส่ง ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการฟาร์มสมัยใหม่ (Modern Farm Management)

(2) เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการขาดการรวมกลุ่มหรือสร้างเครือข่าย (Network) ที่มีความเชื่อมโยงทั้งด้านการผลิต การตลาดและระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการควบคุมกระบวนการผลิตการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรให้มีความสม่ำเสมอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น ควรส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาด และโลจิสติกส์ ในเครือข่าย 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับท้องถิ่น สร้างเครือข่ายรายสินค้าในแต่ละพื้นที่ โดยสมาชิกควรตกลงกำหนดพันธกิจที่จะทำร่วมกัน เน้นผลิตสินค้าที่ขายได้ราคาดี 2) ระดับจังหวัด สร้างเครือข่ายธุรกิจสินค้าเกษตรให้มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันภายในจังหวัด และ 3) ระดับข้ามจังหวัด บูรณาการเครือข่ายเป็นกลุ่มจังหวัด

(3) เกษตรกร สถาบันเกษตรกร ขาดการพัฒนาโซ่คุณค่า (Value Chain) สินค้าเกษตร ทำให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยังเป็นกลุ่มที่รับภาระต้นทุนโลจิสติกส์มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในโซ่อุปทาน ดังนั้น จำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร ภายหลังการเก็บเกี่ยว (Post Harvest Management) เช่น การตัดแต่ง การคัดเกรด การเก็บเกี่ยวผลผลิต การใช้บรรจุภัณฑ์หรือการจัดเรียงผลผลิตในกล่องบรรจุภัณฑ์ เพื่อลดการกระแทกหรือทำให้ผลผลิตบอบช้ำเป็นต้น และใช้ระบบโซ่ความเย็น (Cool Chain System) เพื่อลดการสูญเสียและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวสินค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรประเภทเน่าเสียง่าย (Perishable Goods)

(4) เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การส่งมอบสินค้าได้ครบถ้วน ทั้งตามเวลาที่นัดหมาย ตามจำนวนและตามคุณภาพที่ตกลงกัน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ จำเป็นต้องเร่งผลักดันให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติต้นทุน (Cost) มิติเวลา (Time) และมิติความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยเฉพาะมิติเวลาและความน่าเชื่อถือ หากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลูกค้าจะเกิดความไว้วางใจ (Trust) และมีความจงรักภักดี (Loyalty)

2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร

1) การพัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรและเครือข่ายโลจิสติกส์

ในช่วงระยะที่ผ่านมา การลงทุนตามนโยบายรัฐบาลเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายโลจิสติกส์สินค้าเกษตรตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทางในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ที่จะช่วยสนับสนุนการรวบรวมจัดเก็บ กระจายสินค้าหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูป เพื่อจัดส่งเข้าโรงงานแปรรูป รวมทั้งการสร้างและพัฒนาศูนย์จัดเก็บและกระจายสินค้าเกษตร (Agricultural Distribution Center : ADC) เพื่อทำหน้าที่เป็นตลาดกลางอย่างครบวงจร ยังขาดการคำนึงถึงการพัฒนาเส้นทางการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ณ จุดพื้นที่ยุทธศาสตร์ ตามภูมิภาคที่มีศักยภาพ ให้ผสมผสานเชื่อมโยงกัน เพื่อสนับสนุนการกระจายสินค้าและผลผลิตของเกษตรกร ผู้ประกอบการ SMEs ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและภูมิภาค หรือเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่เกษตรกร สมาชิกสหกรณ์การเกษตรและสถาบันเกษตรกรขาดประสิทธิภาพและความสามารถในการบริหาร ควบคุมระบบและวิธีการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สินค้าเกิดความเสียหาย ค่าขนส่งสูง และส่งมอบล่าช้า

สำหรับผลการดำเนินงานด้านการสร้างศูนย์กระจายสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) ได้สร้างและพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ (Cooperative Distribution Center: CDC) ปัจจุบันมีศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด รวมจำนวน 127 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ที่ดำเนินงานโดยมีสหกรณ์การเกษตร 87 แห่ง ชุมชุมสหกรณ์ 14 แห่ง สหกรณ์การเกษตรเพื่อลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (สกต.ชกส.) 12 แห่ง สหกรณ์นิคม 4 แห่ง และสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3 แห่ง สหกรณ์ร้านค้า 7 แห่ง โดยแนวทางการพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ระดับประเทศ มีดังนี้ 1) จัดทำฐานข้อมูล/วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการสมาชิก 2) พัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการสร้างความเชื่อมั่นในตราสินค้าสหกรณ์ 3) พัฒนาบุคลากรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันรองรับการเปลี่ยนแปลง 4) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้าสหกรณ์ 5) ยกระดับการดำเนินธุรกิจและเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ขบวนการสหกรณ์ และ 6) นำเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ประโยชน์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการตลาดต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนระบบโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรยังถือว่า มีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน โดยเฉพาะแหล่งรวบรวม คัดเกรด/คัดแยก หรือกระจายผลผลิต และห้องเย็น ฯลฯ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการตลาดที่มีอยู่เดิม เริ่มเก่าและทรุดโทรม ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ได้ดำเนินการเมื่อปี 2559 เรื่อง การศึกษาโครงการพัฒนาความเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์การเกษตรกับการลงทุนด้านคมนาคมขนส่งของไทย กรณีพื้นที่ภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี

ระยอง และสระแก้ว) พบว่า 1) ในพื้นที่ภาคตะวันออกมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตรในสินค้าเกษตรที่สำคัญ 5 ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา นม และผลไม้รวม 418 แห่ง แยกเป็นของสถาบันเกษตรกร กษ. รวม 45 แห่ง และผู้ประกอบการ รวม 373 แห่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตที่เป็นของสถาบันเกษตรกร มีจำนวนค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการ และเช่นเดียวกับผลการศึกษาโครงการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประชากรรัฐสมัยใหม่ ได้แก่ พิษณุโลก จังหวัดกำแพงเพชร ข้าราชการเกษียณอายุ จังหวัดอุดรธานี และปลานิล จังหวัดเชียงราย พบว่า กลุ่มเกษตรกรยังมีอุปกรณ์คัดเกรด เครื่องอบความชื้น และอุปกรณ์คัดแยกเมล็ดข้าวหรือห้องเย็น อุปกรณ์แปรรูป รวมทั้งอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจไม่ครบถ้วน ทำให้สถาบันเกษตรกรยังไม่สามารถวางแผนการจัดการสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจร เนื่องจากยังมีภาระหนี้ที่ต้องชำระสถาบันการเงิน

ปัญหาสำคัญตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถือมีส่วนสำคัญ ทำให้การพัฒนาาระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงจากต้นน้ำ คือเกษตรกรมายังกลางน้ำ คือ สถาบันเกษตรกร ขาดประสิทธิภาพ เป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการต่างชาติที่มีศักยภาพในการลงทุน เข้ามาประกอบธุรกิจรวบรวม คัดแยก (ตั้งล้าง) และขนส่งผลผลิตทางการเกษตร แทนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร จนมีอำนาจเหนือตลาดโดยเป็นผู้กำหนดราคาซื้อสอดคล้องกับผลการศึกษาศูนย์ศึกษาศาสตร์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (ปี 2559) ที่ระบุว่า พ่อค้าคนกลางหรือล้งผลไม้จากจีนที่เข้ามาทำตลาดผลไม้ในไทยมีแนวโน้มมากขึ้น และไม่ได้จำกัดเฉพาะล้งทุเรียน ล้งมังคุด ล้งลำไย แต่ได้ขยายไปสู่ผลไม้ชนิดอื่น เช่น ล้งมะพร้าว ล้งมะขาม ซึ่งเป็นไปตามความต้องการตลาดจีนที่ต้องการผลไม้ไทยมากขึ้น จากการศึกษาพบว่า ปี 2559 มีล้งจีนในไทยจำนวน 1,094 ราย ในจำนวนนี้เป็นล้งทุเรียน 556 ราย เพราะทุเรียนเป็นผลไม้ไทยที่คนจีนนิยมมากที่สุด รองลงมาเป็นล้งลำไย และล้งมังคุด สำหรับล้งทุเรียนจะเข้าไปเจรจาเหมาซื้อทุเรียนทั้งสวน คัดเฉพาะสินค้าเกรด A จ่ายค่ามัดจำร้อยละ 5 – 10 และส่งแรงงานมาเก็บทุเรียนเอง จากนั้นนำมาคัดเกรด – บรรจุกล่องและส่งออกไปจีน ฮองกง และเวียดนาม นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงรูปแบบพัฒนาการของล้ง หรือผู้รวบรวมผลไม้จากสวน โดยก่อนปี 2549 ชาวสวนขายผลไม้ให้พ่อค้าคนกลางท้องถิ่น จากนั้นพ่อค้าคนกลางส่งไปขายตลาดสี่มุมเมือง หรือชาวสวนนำไปขายตลาดสี่มุมเมืองเอง ต่อมาปี 2551 เริ่มมีล้งเกิดขึ้น โดยพ่อค้าคนกลางท้องถิ่นส่งผลไม้ให้ล้งคนไทย หรือชาวสวน ขายตรงให้ล้งคนไทย และในช่วง 5 – 6 ปี ที่ผ่านมามีล้งจีนขึ้นมารับซื้อผลไม้จากพ่อค้าคนกลางท้องถิ่น และตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ชาวสวนขายผลไม้ให้ล้งจีนโดยตรง ในขณะที่ล้งไทยที่ยังเหลืออยู่ ทำหน้าที่ส่งผลไม้ให้ล้งจีนด้วยเช่นเดียวกัน

2) การส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

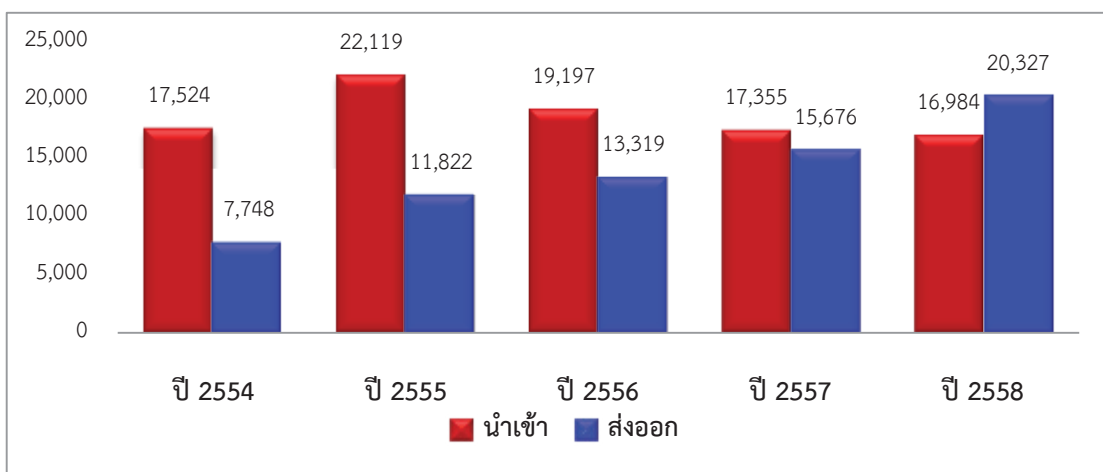
จากข้อมูลการนำเข้าส่งออกเครื่องจักรกลการเกษตร ปี 2558 พบตัวเลขที่น่าสนใจ ดังนี้ การส่งออก ไทยมีการส่งออกเครื่องจักรกลทางการเกษตรและส่วนประกอบ คิดเป็นมูลค่า 20,327 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 15,676 ล้านบาทของปีที่แล้ว ร้อยละ 29.67 โดยเครื่องจักร เครื่องจักรกลทางการเกษตรและ

ส่วนประกอบ ที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ส่งออกมากที่สุด คือ แทรกเตอร์ชนิดคนเดินตาม มูลค่า 8,937 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 8,132 ล้านบาทของปีที่แล้ว โดยประเทศไทยมีการส่งออกแทรกเตอร์ชนิดคนเดินตามมากที่สุด ได้แก่ ประเทศกัมพูชา รองลงมา คือ เมียนมาร์ ลาว อินเดียและอินโดนีเซีย ตามลำดับ การนำเข้า ไทยนำเข้า เครื่องจักร เครื่องจักรกลทางการเกษตรและส่วนประกอบ คิดเป็นมูลค่า 16,984 ล้านบาท ลดลงจาก 17,355 ล้านบาทของปีที่แล้ว ร้อยละ 2.14 โดยเครื่องจักรกลทางการเกษตรและส่วนประกอบ ที่มีมูลค่านำเข้า มากที่สุด คือ แทรกเตอร์ชนิดคนเดินตาม มูลค่า 6,483 ล้านบาท ลดลงจาก 6,645 ล้านบาท ของปีที่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 2.44 โดยประเทศไทยนำเข้าแทรกเตอร์ชนิดคนเดินตามมากที่สุด ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น รองลงมา ได้แก่ อินเดีย สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ และเม็กซิโก ตามลำดับ จากตัวเลขการส่งออกและนำเข้าเครื่องจักรกลทางการเกษตร แม้ไทยได้ดุลการค้า 3,343 ล้านบาท แต่เป็นดุลการค้าที่เกิดจากการนำเข้าเครื่องจักรกลการเกษตรจากต่างประเทศ มาส่งออกไปยังประเทศที่สาม ประเทศไทยยังไม่สามารถผลิต เครื่องจักรกลการเกษตรขนาดใหญ่ที่ใช้เทคโนโลยีสูง (High – End) ได้ เช่น แทรกเตอร์ ยังเป็นของบริษัท ต่างชาติ นอกจากนี้ ด้วยข้อจำกัดในลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่มีใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ติดต่อกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเป็นเกษตรกรรายย่อยที่พื้นที่ทำการเกษตรไม่มากนัก และเกษตรกรยังมี ภาระหนี้สิน การส่งเสริมให้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็กในไร่นายังมีความจำเป็น เพราะราคาไม่สูง มาก เกษตรกรสามารถจัดหาเองได้ ดังนั้น ประเทศไทยจึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยและพัฒนา เครื่องจักรกลการเกษตรให้มากขึ้น เน้นงานวิจัยพัฒนาเครื่องจักรกลขนาดเล็กเพื่อเข้าสู่แปลงเกษตรกรให้ง่าย ขึ้นหรือใช้ได้อเนกประสงค์มากขึ้น รวมทั้งต้องผลักดันการปรับเปลี่ยนระบบการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การทำการเกษตรสมัยใหม่ โดยนำความรู้และเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานให้เหมาะสมกับเกษตรกรใน แต่ละพื้นที่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นระบบการผลิตแบบแปลงใหญ่ โดยภาครัฐสนับสนุนหรือจัดหาเครื่องมือ เครื่องจักรกลการเกษตรที่เหมาะสม มาใช้ในการบริหารจัดการผลผลิต เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตและเป็น การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ดีขึ้น

ภาพที่ 9 มูลค่านำเข้า ส่งออกเครื่องจักร เครื่องจักรกลทางการเกษตร และส่วนประกอบปี 2554-2558

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2558 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สำหรับผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นการสนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์มีทักษะและองค์ความรู้ในการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพของตนเอง โดยกำหนดแผนส่งเสริมการให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนสมาชิก ระยะที่ 1 เป็นการนำร่อง ปี 2558 และระยะที่ 2 ปี 2559 – 2562 กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ มีการสนับสนุนเงินทุนให้สหกรณ์ (ระยะแรกสนับสนุนสหกรณ์ข้าว 10 แห่ง และสหกรณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 10 แห่ง) จัดหาเครื่องจักรกลทางการเกษตร (เครื่องเกี่ยวรวงข้าว รถเทเลเลอร์ และเครื่องสีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) เป้าหมาย (ระยะแรก) พื้นที่ทำนา 72,000 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 216,000 ไร่ ผลลัพธ์ 1) ข้าว ลดต้นทุนการเก็บเกี่ยวได้ 295 บาทต่อไร่ 2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลดต้นทุนการสี 200 บาทต่อไร่ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวส่งผลทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์ (ค่าเก็บเกี่ยว) ลดลงด้วย

นอกจากนี้ กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตน้ำนมโค กำหนดเป้าหมายดำเนินการในช่วงปี 2558 – 2562 เป็นการพัฒนาโซ่ความเย็น (Cold Chain) เน้นการปรับโครงสร้างการผลิตและพัฒนาระบบบริดนมเป็นแบบ Pipe Line และ Cooling Tank เพื่อให้รีดนมเร็วขึ้นและน้ำนมส่งตรงเข้าถึงหล่อเย็น (Cooling Tank) ทำให้เชื้อแบคทีเรียไม่อาจเจริญเติบโตได้ จึงทำให้น้ำนมมีคุณภาพ รวมทั้งสนับสนุนรถขนส่งน้ำนมดิบ (Tanker) เพื่อรักษาคุณภาพนมจนถึงศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ สหกรณ์โคนม 3 แห่งที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ สหกรณ์โคนมไทยมิลค์ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี สหกรณ์โคนมปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และมีฟาร์มสมาชิกเข้าร่วม 50 ฟาร์ม/สหกรณ์ ตลอดจนองค์การสะพานปลาดำเนินการปรับปรุงท่าเทียบเรือประมงกรุงเทพมหานคร ชุมพร และภูเก็ต เพื่อเป็นศูนย์กลางขนถ่ายสัตว์น้ำที่ได้มาตรฐานเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการปรับปรุงท่าเทียบเรือระนอง และสนับสนุนการใช้เครื่องติดตามเรือประมงสำหรับชาวประมง

3) การพัฒนาด้านสินค้าเกษตรและระบบการอำนวยความสะดวก

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีด้านสินค้าเกษตรที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 112 แห่ง ประกอบด้วย ด้านตรวจพืชของกรมวิชาการเกษตร จำนวน 35 แห่ง ด้านตรวจสัตว์น้ำของกรมประมง จำนวน 23 แห่ง และด้านกักสัตว์ของกรมปศุสัตว์ จำนวน 54 แห่ง โดยด้านเหล่านี้มีหน้าที่ในการบริการตรวจรับรองความปลอดภัยสินค้าเกษตรที่เข้า – ออก ประเทศไทย และอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรที่ผ่านด่านชายแดนให้มีความสะดวกและรวดเร็ว และ กษ. ได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาขีดความสามารถของด่านสินค้าเกษตร ดังนี้

3.1) พัฒนาให้เป็นด่านสินค้าเกษตรชายแดนแบบครบวงจร (ทั้งด้านพืช ด้านประมงและด้านปศุสัตว์) โดยในระยะแรกจะเน้นด้านสินค้าเกษตรใน 6 ด่านสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ได้แก่ 1) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 3) อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด 4) อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 5) อำเภอสะเดา (สะเดา) จังหวัดสงขลา 6) อำเภอสะเดา (ปาดังเบซาร์) จังหวัดสงขลา โดยมีการสร้างอาคารหน่วยปฏิบัติการตรวจสินค้าเกษตรประจำด่านชายแดน เพื่อให้มีระบบตรวจสินค้าที่ได้มาตรฐานสากล แม่นยำ รวดเร็ว และสร้างเตาเผาทำลายสินค้าเกษตรแบบประหยัดพลังงาน

และไร้มลพิษ รวมถึงการติดตั้งระบบการเชื่อมโยงข้อมูล National Single Window (NSW) ให้มีความสมบูรณ์

3.2) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติได้พัฒนาใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของใบรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์กับประเทศคู่ค้า ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย ในสินค้า พืช นม เนื้อสัตว์ ที่ส่งมาไทย

นอกจากนี้ จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานผลการติดตามผลการดำเนินการปรับลดขั้นตอนกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ รายสินค้ายุทธศาสตร์ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2560 ว่า กรมศุลกากรได้ติดตามความคืบหน้าผลการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปภาพรวมสิ่งที่หน่วยงานต้องดำเนินการและผลการดำเนินการ ดังนี้

(1) หน่วยงานส่วนใหญ่ยังอยู่ระหว่างดำเนินการปรับลดขั้นตอนในสินค้ายุทธศาสตร์นำร่อง ทั้ง 5 ชนิด ได้แก่ สินค้าน้ำตาล สินค้าข้าว สินค้ายางพารา สินค้าวัตถุดิบทราย และสินค้าแช่แข็ง โดยเฉพาะการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์คำขอใบอนุญาต/ใบรับรอง และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย/กฎระเบียบต่าง ๆ

(2) การจัดทำต้นแบบการปรับปรุงกระบวนการให้บริการระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน (B2G) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ NSW เริ่มนำร่องกับกระบวนการนำเข้าในกลุ่มสินค้าวัตถุดิบทราย สินค้ายางพารา สินค้าน้ำตาล และสินค้าที่ใช้สิทธิ BOI ในรูปแบบ Single Form โดยการลดการกรอกข้อมูลซ้ำซ้อนของผู้ประกอบการ และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทั้งนี้ ในส่วนของสินค้าและวัตถุดิบทราย มีหน่วยงานเปิดใช้งานระบบ Single Form อย่างเป็นทางการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2559) และอยู่ระหว่างการจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อเปิดการใช้งานระบบดังกล่าว ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมธุรกิจพลังงาน กรมประมง กรมอุตสาหกรรมทหาร และกรมโรงงานอุตสาหกรรม

2.3 การขนส่งสินค้าเกษตร

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รูปแบบการขนส่งที่สถานประกอบการใช้ในการขนส่งสินค้าภายในประเทศ พบว่า ปี 2558 การขนส่งสินค้าทางถนนยังคงเป็นรูปแบบการขนส่งหลักของประเทศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.86 ลดลงจากปี 2557 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 81.20 โดยปี 2558 ผู้ประกอบการเริ่มปรับเปลี่ยนมาใช้รูปแบบการขนส่งสินค้าทางชายฝั่งทะเลมากขึ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.70 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.15 ในปี 2557 ตามด้วยการขนส่งสินค้าทางน้ำภายในประเทศ ร้อยละ 8.53 การขนส่งสินค้าทางราง ร้อยละ 1.9 และการขนส่งสินค้าทางอากาศ ร้อยละ 0.01 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 รูปแบบการขนส่งสินค้าภายในประเทศ

รูปแบบการขนส่ง	2556	2557	2558
ทางถนน	80.40 %	81.20 %	80.86 %
ทางน้ำในประเทศ	9.00 %	8.75 %	8.53 %
ทางชายฝั่งทะเล	8.40 %	8.15 %	8.70 %
ทางราง	2.20 %	1.89 %	1.90 %
ทางอากาศ	0.02 %	0.01 %	0.01 %

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับการขนส่งสินค้าเกษตร พบว่า มีรูปแบบการขนส่งที่สอดคล้องกับรูปแบบการขนส่งในภาพรวมของประเทศ ตามที่กล่าวมาแล้ว โดยข้อมูลระหว่างปี 2556 - 2558 ไทยมีการขนส่งสินค้าภายในประเทศทั้งหมดในทุกรูปแบบการขนส่งรวม 1,730,138 พันตัน โดยเป็นการขนส่งสินค้าเกษตรทางถนนมากที่สุด คือ ร้อยละ 81.28 รองลงมา คือ ทางน้ำภายในประเทศ (ร้อยละ 8.46) ชายฝั่งทะเล (ร้อยละ 8.32) และทางรถไฟ (ร้อยละ 1.94) ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปริมาณการขนส่งสินค้ารวมภายในประเทศ ปี 2556 - 2558

ประเภทสินค้า	ปริมาณการขนส่งสินค้ารวมภายในประเทศ ปี 2556 - 2558 (พันตัน)					
	ถนน	รถไฟ	ลำน้ำ	ชายฝั่ง	รวม	ร้อยละ
1.สัตว์มีชีวิต	7,118	0	0	6	7,124	0.41
2.ข้าว	82,596	0	7,397	588	90,581	5.24
3.ข้าวโพด	13,937	0	1,819	582	16,338	0.94
4.มันสำปะหลัง	91,351	0	6,298	35	97,684	5.65
5.อ้อย	294,421	0	0	0	294,421	17.02
6.ยางพารา	11,963	1	0	5	11,969	0.69
7.ไม้	17,188	1	445	272	17,906	1.03
8.ผลผลิตเกษตรอื่น	50,777	1	0	2,290	53,068	3.07
9.อาหารสัตว์	11,108	0	2,436	327	13,871	0.80
10.น้ำตาล	32,156	0	3,865	0	36,021	2.08
11.ปุ๋ย	10,714	0	12,993	202	23,909	1.38
12.อื่นๆ	782,879	33,504	111,185	139,678	1,067,246	61.69
รวม	1,406,208	33,507	146,438	143,985	1,730,138	100.00
ร้อยละ	81.28	1.94	8.46	8.32	100.00	

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

ดังที่แสดงข้อมูลตามตารางที่ 3 พบว่า รูปแบบการใช้ถนนยังเป็นรูปแบบหลักในการขนส่งสินค้าของประเทศ ซึ่งมีต้นทุนโลจิสติกส์สูงกว่ารูปแบบอื่น ดังนั้น แผนพัฒนาของประเทศจึงกำหนดให้มีการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมในรูปแบบอื่น เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้การขนส่งสินค้าจากรูปแบบถนนไปยังรูปแบบอื่นให้มากขึ้น ประเด็นสำคัญที่ควรให้ความสำคัญในการดำเนินการ คือ การสนับสนุนให้เกิดการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยไม่เพียงแต่จะต้องพิจารณาสร้างเส้นทางเชื่อมต่อบริเวณขนส่งทางถนน ทางราง ทางลำนํ้า และทางอากาศเข้าด้วยกันเท่านั้น แต่ต้องพิจารณากำหนดพื้นที่ที่เป็นยุทธศาสตร์ด้านโลจิสติกส์ประเทศ (Country Logistics Strategic Locations) ที่สามารถเป็นแหล่งรวมชุมทางขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเชื่อมต่อให้ทั่วถึงกัน (Connectivity) ไปยังศูนย์จัดเก็บและกระจายสินค้าเกษตร (Agricultural Distribution Center : ADC) เขตเศรษฐกิจพิเศษ การค้าชายแดน ด้านศุลกากรและด่านสินค้าเกษตรที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) อย่างแท้จริง และสนับสนุนระบบการผลิตการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และภูมิภาค เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะ SMEs และระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาเซียน+6 และ EEC ควบคู่ไปด้วย

2.4 การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมโลจิสติกส์การเกษตร

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย : การปรับตัวภาคการเกษตร (ปี 2558 – 2567) พบว่า เกษตรกรยังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรน้อย โดยเฉพาะการขยายผลเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรรายย่อย ประเด็นปัญหาเกิดจาก 1) ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเบ็ดเสร็จที่เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องต้องการและนำไปใช้ 2) ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและบริการของรัฐในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของเกษตรกรรายย่อยยังไม่เพียงพอ 3) ข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการใช้ไอที และความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้น 4) ขาดปัจจัยสนับสนุนให้เกิดระบบนวัตกรรมเกษตรและนำเทคโนโลยีไปใช้ระดับชุมชน ทั้งด้านการเงิน การลงทุน การจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสาธิต และ 5) เกษตรกรมีอายุมากขึ้น คนรุ่นใหม่ไม่ต้องการยึดอาชีพเกษตรกร สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่สำคัญในช่วงปี 2558 – 2560 พบว่า เกษตรกร และสหกรณ์ขาดความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ โดยเฉพาะข้อมูลด้านการจัดการผลผลิต โดยข้อมูลที่มีอยู่ ในแต่ละพื้นที่ของสถาบันเกษตรกร เช่น สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไม่มีความเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เป็นผลทำให้หน่วยงานรัฐและสถาบันเกษตรกร ไม่มีข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการร่วมกันสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดหรือโลจิสติกส์สินค้าเกษตร

ดังนั้น จำเป็นที่ภาครัฐต้องกำหนดแผนปฏิบัติการถ่ายทอดและขยายผลการใช้เทคโนโลยีสู่เกษตรกร โดยควรเป็นแผนงานที่มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการข้อมูลและเทคโนโลยีการเกษตร พัฒนากลไกการสื่อสารเพื่อกระจายความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและเกษตรกรรุ่นใหม่ และพัฒนาระบบการบริการโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตรระดับชุมชน ทั้งนี้ กลยุทธ์ในการผลักดันแผนปฏิบัติการให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ การใช้กลไกความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และเกษตรกร โดยจัดให้มีหน่วยจัดการความรู้เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานผลิตความรู้และเทคโนโลยีกับหน่วยส่งเสริมเทคโนโลยี สนับสนุนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและไอที เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงการบริหารของรัฐอย่างทั่วถึง และมีมาตรการสนับสนุนในกรณีเกษตรกรต้องลงทุนเทคโนโลยี

นอกจากนั้น ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทุกภาคส่วนจึงต้องเร่งก้าวให้ทัน โดยเฉพาะในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร จำเป็นต้องเร่งผลักดันให้เกิดการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล การประยุกต์ใช้ Internet of things (IoT) เช่น การใช้เทคโนโลยี IoT ควบคุมกระบวนการผลิต ระบบตรวจจับต่างๆ (Sensors) รวมทั้งเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์ เช่น Cloud Logistics, Big Data โดยปัจจุบัน เทคโนโลยีที่มีความจำเป็นต่อการใช้งานโลจิสติกส์ในปัจจุบัน ประกอบด้วย (1) ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange System : EDI) (2) ระบบบาร์โค้ด (Barcode System) (3) รหัสส่งชี้โดยใช้ความถี่ของคลื่นวิทยุ (Radio Frequency Identification : RFID) (4) ระบบกำหนดพิกัดที่ตั้งดาวเทียม (Global Positioning System : GPS) (5) การวางแผนทรัพยากรองค์การโดยรวม (Enterprise Resource Planning : ERP) (6) ระบบการจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management System : WMS) และ (7) ระบบการจัดการการขนส่ง transportation Management System : TMS) ตลอดจนการใช้แนวคิดลีน (Lean) โดยการบริหารจัดการการผลิตหรือองค์กรให้มีประสิทธิภาพโดยปราศจากความสูญเปล่า (Waste) ความสูญเปล่า 7+1 ได้แก่ (1) การผลิตที่มากเกินไป (Waste of Overproduction) (2) การรอคอย (Waste of Waiting) (3) การเดินทาง (Waste of Transportation) (4) กระบวนการมากเกินไป (Waste of Processing) (5) คลังสินค้ามากเกินไป (Waste of Inventory) (6) การเคลื่อนไหวมากเกินไป (Waste of Motion) (7) ของเสียมากเกินไป (Waste of Defect) และ (8) การใช้คนไม่เป็น (Underutilized people)

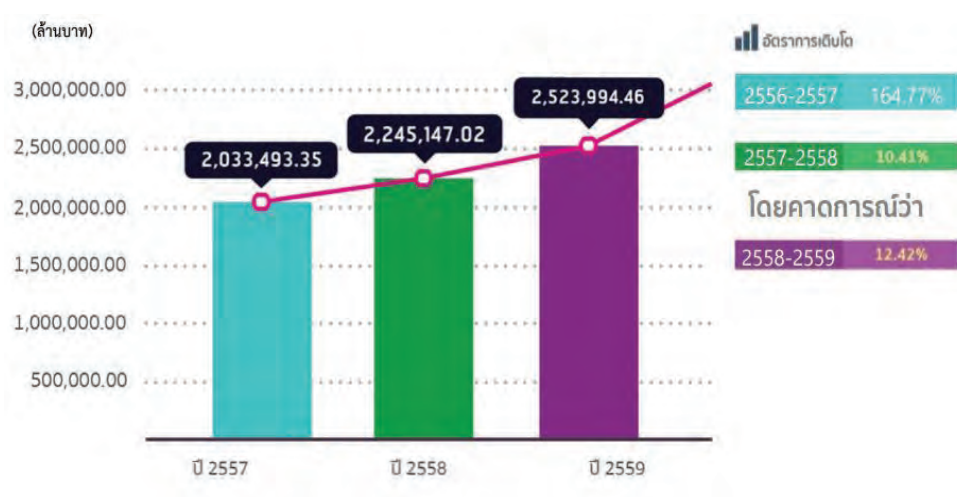
ทั้งนี้ จากผลการศึกษาของสหกรณ์ที่มีการนำแนวคิดแบบลีนมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการลดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการทำงานในศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ คือ ความสูญเปล่าในกระบวนการ ได้แก่ การรอคอย การดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม การเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็นและของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการ เมื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงาน พบว่า สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการดำเนินงานในศูนย์กระจายสินค้าได้ เช่น ฟาร์มที่ทำธุรกิจไข่ไก่ โดยพิจารณาจากเวลาโดยรวมของกระบวนการดำเนินงานลดลง 134.15 นาที จาก 313.47 นาที และระยะทางที่ใช้ในการขนส่ง หรือเคลื่อนย้ายวัตถุดิบโดยรวมของกระบวนการดำเนินงานลดลง 99 เมตร จากเดิม 181 เมตร

2.5 การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระบุว่า ในปี 2558 มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) ในประเทศไทยมีมูลค่าประมาณ 2.24 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นมูลค่าอีคอมเมิร์ซประเภทธุรกิจขายให้กับธุรกิจ (B2B) 1.33 ล้านล้านบาท มูลค่าขายที่ธุรกิจขายให้กับผู้บริโภค (B2C) ประมาณ 0.51 ล้านล้านบาท และมูลค่าขายที่ธุรกิจขายให้กับภาครัฐ (B2G) ประมาณ 0.40 ล้านล้านบาท พร้อมกับคาดการณ์ปี 2559 จะขยายตัวอย่างก้าวกระโดดร้อยละ 12.42 มูลค่ารวมถึง 2.52 ล้านล้านบาท (ภาพที่ 10)

ภาพที่ 10 มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) ในประเทศไทย

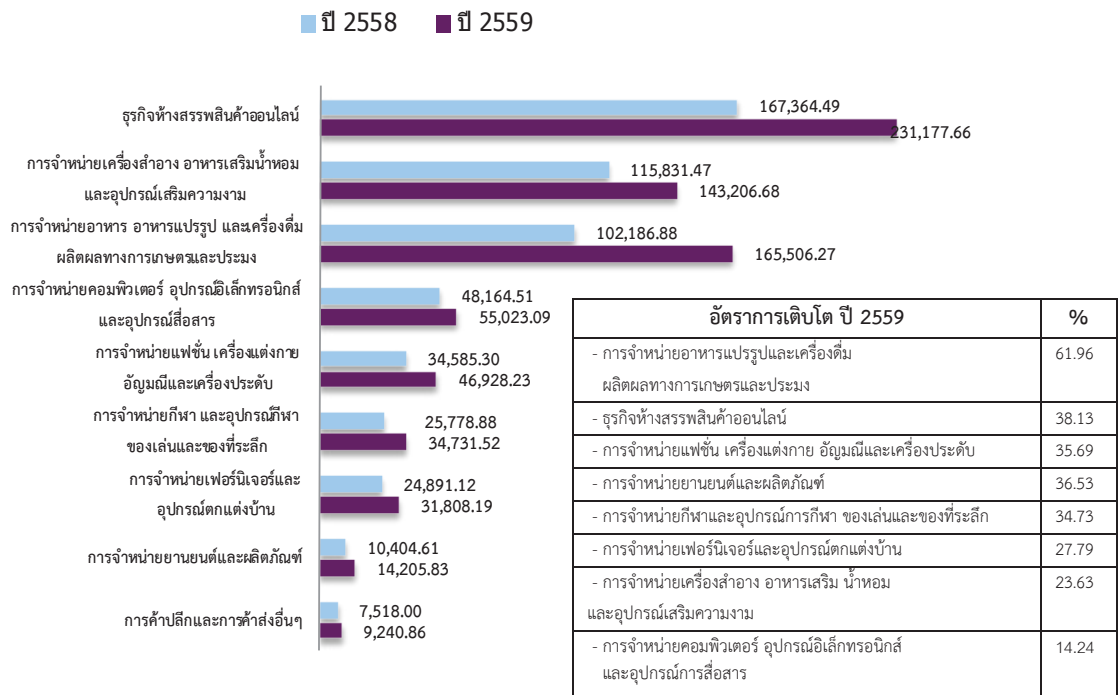

ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เมื่อจำแนกตามประเภทสินค้าและบริการ (ไม่รวม e-Auction) ที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร ปี 2558 คือ การจำหน่ายอาหาร อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม **ผลิตผลทางการเกษตรและประมง มีมูลค่า 102,186.88 ล้านบาท อยู่ในลำดับที่ 3** รองจากธุรกิจห้างสรรพสินค้าออนไลน์ และการจำหน่ายเครื่องสำอาง อาหารเสริมน้ำหอม และอุปกรณ์เสริมความงาม และต่อมาในปี 2559 ขยับลำดับเป็นที่ 2 รองจากธุรกิจห้างสรรพสินค้าออนไลน์ มีมูลค่า 165,506.27 ล้านบาท ขณะที่ม้อัตรการเติบโต ปี 2559 อยู่ในลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 61.96 (ภาพที่ 11)

ภาพที่ 11 มูลค่าสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรที่ซื้อขายผ่านระบบอีคอมเมิร์ซ

ปัญหาสำคัญในการส่งเสริมการค้าทางระบบ E-Commerce คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น Computer Graphic., Digital Content , E Market เป็นต้น ทำให้ต้องจ้างแรงงานเฉพาะทางจากต่างประเทศ หรืออาจจะต้องไปตั้งสำนักงานในต่างประเทศแทน รวมไปถึงบุคลากรด้านนี้ของไทยนิยมรับจ้างเหมา (Outsource) หรือชั่วคราว (Part time) มากกว่างานประจำ เพราะได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่า รวมทั้งยังไม่มีศูนย์กลางด้าน E-Commerce แบบ One Stop Service หรือ E-Commerce Wikipedia

สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ภาคเกษตรพบว่า มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1) การสร้างและพัฒนาช่องทางดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของศูนย์กระจายสินค้าของสหกรณ์ (CDC) โดยเป็นการร่วมมือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด (ชสท.) กระทรวงดิจิทัลเศรษฐกิจและสังคม และบริษัทไปรษณีย์ไทย ผลักดันสินค้าสหกรณ์เข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือตลาดออนไลน์ผ่านระบบออนไลน์ที่ใช้แอปพลิเคชันชื่อว่า Co-op click เพื่อให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ มีโอกาสได้ประชาสัมพันธ์และนำเสนอสินค้าผ่านเว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ทำหน้าที่รับรองมาตรฐานสินค้า รวมทั้งเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าจากขบวนการสหกรณ์ สู่อตลาดออนไลน์ ส่วน ชสท. ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารระบบแอปพลิเคชัน Co-op click กระทรวงดิจิทัลเศรษฐกิจและสังคม ทำหน้าที่สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการดำเนินธุรกิจ E-Commerce และการนำเสนอสินค้าผ่านสื่อ Social media และบริษัทไปรษณีย์ไทย ทำหน้าที่จัดส่งสินค้าของศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ ถึงมือผู้บริโภคสินค้า ทั้งนี้ สินค้าจากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการแล้ว เช่น ข้าวหอมมะลิ กาแฟสำเร็จรูป น้ำดื่ม เสื้อผ้า สินค้า

แปรรูป มีการจำหน่ายผ่าน Co-op click แล้วจำนวน 157 รายการ โดยได้เปิดตัวให้มีการซื้อขายผ่านออนไลน์ในงานคลองผดุงกรุงเกษม เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2559 และร่วมมือกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เผยแพร่เว็บไซต์ Co-op click ในเว็บไซต์ www.อตก.com

2) การพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรคุณภาพบนระบบ Online โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานสังกัด กษ. เพื่อสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรแบบครบวงจร โดยมีข้อมูลผู้ผลิตและชนิดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานของเกษตรกรทั่วประเทศ และข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางขายสินค้าเกษตรคุณภาพ ซึ่งสามารถสืบค้นได้หลายมิติ และผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ โดยในระบบ Online ประกอบด้วย ระบบ Account Management ระบบ E-Inventory ระบบ Payment ระบบ E-Supplier ระบบ Logistics และระบบ Analytics ซึ่งมีการเปิดใช้ระบบซื้อขาย online เมื่อเดือนกันยายน 2559 การส่งเสริมให้เกษตรกร ทำการค้าแบบตลาดออนไลน์ ผลที่จะได้รับ ได้แก่ เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตสินค้าล่วงหน้าได้ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร/สร้างโอกาสทางการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยผู้บริโภคได้รับข้อมูลและความรู้ด้านการเกษตร

ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวในเรื่องการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ด้านการเกษตร ในวงกว้างและครอบคลุมผู้บริโภคในทุกระดับ ควรมีการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1) พัฒนาปรับปรุงรูปแบบเว็บไซต์และเชื่อมโยงซอฟต์แวร์เกี่ยวกับโลจิสติกส์เพื่อการสนับสนุนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ระบบ E-Commerce Logistics System เมื่อลูกค้าทราบว่า สินค้าที่จะสั่งซื้อ มีอยู่ในสต็อกหรือไม่ เมื่อลูกค้าสั่งซื้อแล้วระบบควรแจ้งใบสั่งซื้อ ตัดสต็อก และออกใบส่งของไปที่เกษตรกร/สถาบันเกษตรกร/ผู้จัดการแปลงได้อย่างอัตโนมัติ และในเว็บไซต์ควรมีการนำเสนอการรีวิวสินค้าของลูกค้าที่ซื้อสินค้าไปแล้วว่า สินค้ามีคุณภาพตามที่ได้ระบุไว้หรือไม่ เพื่อเป็นการจูงใจลูกค้าคนอื่น ๆ ในการตัดสินใจซื้อสินค้า เพราะการรีวิวสินค้าเป็นสิ่งหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าได้

2) สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างธนาคารเอกชนและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากขึ้น เพื่อนำรายได้เข้าเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรโดยตรง

3) สนับสนุนให้เกิดระบบอำนวยความสะดวกเรื่องวิธีการชำระเงิน และสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลการเงิน ซึ่งคำสั่งซื้อที่ได้รับจากระบบจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์ ควรให้เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรนำไปขอสินเชื่อภายในโซ่อุปทาน (Supply Chain Financing) ได้เพื่อนำเงินไปซื้อวัตถุดิบหรือรวบรวมผลผลิตมาก่อนเพื่อจำหน่ายให้ลูกค้า เป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินได้อีกวิธีหนึ่ง

4) สนับสนุนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางให้ลูกค้าทราบว่า มีการขายสินค้าเกษตรบนเว็บไซต์เหล่านี้อยู่ เมื่อลูกค้าได้ทราบข้อมูลแล้วก็จะเข้ามาเยี่ยมชมและเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น

2.6 การพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System)

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยในสินค้าและอาหารจากอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะในการทำธุรกิจเพื่อเชื่อมโยงกับตลาดสมัยใหม่ และการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ การมีระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) สินค้าเกษตร ทำให้ทราบถึงแหล่งที่มาของสินค้า ลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบและเรียกคืนสินค้า เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยของสินค้าให้แก่ผู้บริโภค

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้พัฒนาระบบตามสอบสินค้าเกษตรสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (ACFS SME Traceability Program) ตั้งแต่ปี 2556 ซึ่งเน้นธุรกิจ SME เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีจุดขายของตนเอง และมีการเชื่อมโยงกับ Website Online ซึ่งปัจจุบัน มีสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยร่วมใช้ระบบแล้ว 170 กลุ่มจากเป้าหมาย 200 กลุ่ม โดยนำเทคโนโลยี QR Code มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตามสอบ เมื่อผู้บริโภคสแกน QR Code จะทราบข้อมูลแหล่งปลูก พิกัด (GPS) มาตรฐานที่ได้รับ การรับวัตถุดิบ ขั้นตอนการผลิต การตรวจสอบคุณภาพ การบรรจุ และการส่งสินค้า ซึ่ง มกอช. ได้นำร่อง 2 โซ่อุปทาน ได้แก่ โซ่อุปทานร้านอาหาร ซึ่งร่วมมือกับร้านอาหาร Balcony Steak & Pasta และโซ่อุปทาน Modern Trade ซึ่งร่วมมือกับผู้ประกอบการ 3 ราย คือ 1) รังสิตฟาร์ม 2) บริษัท ทิปโก้ ไบโอบีเทค จำกัด 3) บริษัท เซนทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด (TOPS Market) และปลายปี 2558 ที่ผ่านมาได้ขยายผลไปยังบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพระบบตรวจสอบย้อนกลับของหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจ (Certificate Authority : CA)

2.7 การจัดการโลจิสติกส์เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (Green Logistics)

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change) จากผลกระทบของภาวะโลกร้อน (Global Warming) และปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) รวมถึงมลพิษทางอากาศ อันเนื่องมาจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon dioxide: CO₂) ที่เกิดจากการเผาผลาญน้ำมันในการขนส่งสินค้าจากรถบรรทุกชนิดต่างๆ ทำให้ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ในขณะเดียวกันประเทศคู่ค้าจากหลายประเทศได้เรียกร้องให้ผู้ประกอบการไทยปฏิบัติตามมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมด้วย

ปัจจุบัน ประเทศไทยโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถดำเนินการลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ควบคู่ไปกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ (Green Logistics) โดยมีการกำหนดแผนหรือแนวทางการดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ใน 4 เรื่องหลัก ได้แก่ (1) การรวบรวมสินค้าไว้ที่จุดพักสินค้า (Corporate Transport) คือ การรวบรวมสินค้าจากผู้ประกอบการหลายรายไว้ที่จุดพักสินค้า แล้วจัด

เส้นทางเพื่อขนส่งสินค้า (2) การอบรมจิตสำนึกการขับขี่ให้กับพนักงานขับรถ (Eco-Drive) เพื่อลดการขับรถเร็วเกินมาตรฐาน ลดการเดินเครื่องยนต์เปล่าในขณะที่พักผ่อนหรือขนถ่ายสินค้า (3) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่ง (Modal Shift) โดยปรับเปลี่ยนจากการขนส่งทางถนนเป็นรูปแบบอื่น (4) การใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-Wrapping) โดยใช้บรรจุภัณฑ์จากกระดาษรีไซเคิล และการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์จากกระดาษมาเป็นพลาสติกที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยระยะแรกให้ความสำคัญในสินค้าข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา เป็นต้น

2.8 การดำเนินการด้านข้อตกลง และการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบด้านโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 กรอบความตกลงเกี่ยวกับโลจิสติกส์ของอาเซียน

ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement for the Integration of Priority Sectors) ได้กำหนดสาขาเร่งรัดไว้ 11 สาขา ได้แก่ สินค้าเกษตร การขนส่งทางอากาศ สินค้ายานยนต์ โทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ประมง สินค้าสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ การท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ไม้ ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพื่อรวมบริการโลจิสติกส์เป็นสาขาเร่งรัดด้วย รวมเป็น 12 สาขา โดยกำหนดให้จัดทำแผนงานการรวมกลุ่มบริการสาขาโลจิสติกส์ของอาเซียน (Roadmap for the Integration of Logistics Services) กำหนดเป็นมาตรการ 5 ด้าน ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องดำเนินการ ได้แก่

1) การเปิดเสรีบริการโลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญ (Substantial Liberalization of Logistics Services) ในสาขาต่อไปนี้ (1.1) บริการยกขนสินค้าที่ขนส่งทางทะเล (1.2) บริการโกดังและคลังสินค้า (1.3) บริการตัวแทนบริหารจัดการขนส่งสินค้า (1.4) บริการเสริมอื่นๆ (1.5) บริการจัดส่งพัสดุ (1.6) บริการด้านการบรรจุภัณฑ์ (1.7) บริการบริหารจัดการพิธีการศุลกากร (1.8) บริการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ ไม่รวมขนส่งภายในประเทศ (1.9) การปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยการเปิดเสรีบริการขนส่งทางอากาศของอาเซียน และ (1.10) บริการขนส่งสินค้าทางถนนระหว่างประเทศ

2) การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ให้บริการโลจิสติกส์ของอาเซียน (Enhancing competitiveness of ASEAN Logistics Services Providers through Trade and Logistics Facilitation)

- การอำนวยความสะดวกทางการค้าและศุลกากร (Trade and Customs Facilitation) เช่น การนำความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากรขององค์การการค้าโลกมาใช้ การนำหลักการที่สำคัญขององค์การศุลกากรโลกมาใช้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีโดยใช้ระบบบ่งชี้สินค้าโดยใช้คลื่นความถี่วิทยุในการติดตามสินค้าที่ขนส่งระหว่างประเทศ การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน (เช่น การจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ ลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์) การพัฒนาระบบ Single Window สำหรับพิธีการศุลกากร การออกกฎหมายภายในเพื่อให้สามารถยอมรับเอกสารและธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารความเสี่ยงเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า

- การอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ (Logistics Facilitation) เช่น เพิ่มความโปร่งใสเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในด้านโลจิสติกส์ การจัดทำความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามแดน การปรับปรุงโครงข่ายสาธารณูปโภคสำหรับการขนส่งทางบก เพื่อเพิ่มความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน การส่งเสริมการเดินทางเรือภายในภูมิภาคอาเซียน การจัดทำกลไกเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรผู้ให้บริการโลจิสติกส์ เพิ่มความสามารถให้กับผู้ให้บริการโลจิสติกส์อาเซียน (Expanding Capability of ASEAN Logistics Service Providers) เช่น การนำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการให้บริการโลจิสติกส์มาใช้ การสนับสนุนการพัฒนาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสาขาบริการโลจิสติกส์ การพัฒนาฐานข้อมูลผู้ให้บริการโลจิสติกส์เพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายผู้ให้บริการโลจิสติกส์อาเซียน

3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร การส่งเสริมการจัดทำระบบการออกใบรับรองทักษะให้แก่ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ การส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านโลจิสติกส์อาเซียน

4) เสริมสร้างสาธารณูปโภคและการลงทุน สำหรับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Enhancing Multi-Model Transport Infrastructure and Investment) เช่น การพัฒนาโครงข่ายเส้นทางการค้าหลักของอาเซียน

5) เพิ่มความสามารถให้กับผู้ให้บริการของโลจิสติกส์อาเซียน (Expanding Capability of ASEAN Logistics Service Providers) เช่น การนำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ในการให้บริการโลจิสติกส์มาใช้ การสนับสนุนการพัฒนาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสาขาบริการโลจิสติกส์ การพัฒนาฐานข้อมูลผู้ให้บริการโลจิสติกส์ เพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายผู้ให้บริการโลจิสติกส์อาเซียน

ในการดำเนินการภายใต้กรอบข้อตกลงสาขาโลจิสติกส์ ประเทศไทย โดยหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการปรับปรุง แก้ไขกฎระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเอื้อให้เกิดการยกระดับไปสู่การให้บริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่กำกับดูแลบริการโลจิสติกส์อย่างชัดเจนและเป็นเอกภาพ แต่มีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ ภายใต้กำกับดูแลของหน่วยงาน ซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับอยู่ในขั้นศึกษาและพิจารณาของอนุกรรมการด้านต่าง ๆ ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อาทิ ร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ พ.ศ. ... ร่าง พ.ร.บ. บริหารการขนส่ง พ.ศ. ... ร่าง พ.ร.บ. การขนส่งทางราง พ.ศ. ... และมาตรการส่งเสริมพาณิชย์นาวี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายทั่วไปที่สนับสนุนการดำเนินธุรกิจด้านโลจิสติกส์ เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจคนต่างด้าว และ พ.ร.บ. เกษตรพันธสัญญา เป็นต้น

สำหรับกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของ กษ. ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกด้านการนำเข้าและส่งออกปัจจัยการผลิต/ผลผลิต เช่น พ.ร.บ. ปุ๋ย พ.ร.บ. พันธุ์พืช (เมล็ดพันธุ์) พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ฯลฯ การตรวจสอบและรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน เช่น พ.ร.บ. มาตรฐานสินค้า และ พ.ร.บ. โคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ร.ก. การประมง ฯลฯ

และการส่งเสริมการรวมกลุ่ม เช่น พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ร.บ. วิสาหกิจชุมชน และอื่นๆ เช่น พ.ร.บ. เกษตรพันธสัญญา ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดมาตรการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของด่านสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบความเชื่อมโยงการทำธุรกรรมแบบเบ็ดเสร็จจากการติดต่อเพียงจุดเดียว (National Single Window : NSW) ของประเทศ และระหว่างภูมิภาค (ASEAN Single Window : ASW) เพื่อสนับสนุนการอำนวยความสะดวกในภาพรวมของประเทศ

2.8.2 ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB)

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ก่อตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) เมื่อเดือนตุลาคม 2556 ปัจจุบันมีประเทศจาก 80 ประเทศทั่วโลก ได้ลงนามเป็นสมาชิกร่วมก่อตั้ง AIIB (ซึ่งในส่วนของประเทศไทย มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2557 เห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจเพื่อร่วมจัดตั้ง AIIB ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ) โดยมีจีนเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สุด สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงปักกิ่ง โดย AIIB มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ส่งเสริมพัฒนาการทางเศรษฐกิจ เสริมสร้างความมั่งคั่ง และพัฒนาความเชื่อมโยงภายในภูมิภาคเอเชียโดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและด้านอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ 2) ส่งเสริมความร่วมมือภายในภูมิภาคเอเชียในการรับมือกับความท้าทายด้านการพัฒนา โดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรเพื่อการพัฒนาอื่นๆ ในระดับพหุภาคีและทวิภาคี

การสนับสนุนการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ AIIB มุ่งเน้นเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ในภูมิภาคเอเชีย ทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน คมนาคมและโทรคมนาคม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานในชนบทและการพัฒนาการเกษตร การประปาและสุขภาพ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยในส่วนของภาคการเกษตร สนับสนุนการพัฒนาระบบชลประทาน ระบบซื้อขายสินค้าเกษตร ไอทีสำหรับเกษตรกร การสร้างสมาร์ตฟาร์ม เป็นต้น ตลอดจนการเชื่อมต่อทางโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ให้ตลอดทั่วทั้งเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีน และอินเดียที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีประชากรมากที่สุดในโลก

ดังนั้น การที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิก AIIB จึงถือเป็นแหล่งเงินทุนอีกแห่งหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

ส่วนที่ 3

การประเมินศักยภาพการพัฒนาระบบโลจิสติกส์
และโซ่อุปทานภาคการเกษตร

3. การประเมินศักยภาพการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร

3.1 ปัจจัยภายในประเทศที่มีผลต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร

1) นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลได้กำหนดแผนปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการปฏิรูประบบราชการควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนกระบวนการ จัดทำและจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการ ที่มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยในการดำเนินงานตาม นโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ต้องมีความเชื่อมโยงและ สนับสนุนการดำเนินงานระหว่างกันในทุกภูมิภาคและในทุกภาคส่วน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ กำหนดให้หน่วยงานราชการทุกระดับ มีการจัดทำแผนบูรณาการ และกำหนดเป้าหมายพื้นที่และเกษตรกร ที่ชัดเจนและเป็นเป้าหมายเดียวกัน และให้กำหนดวิธีการดำเนินงานที่สามารถติดตามและประเมิน ความสำเร็จได้ ทั้งในเชิงผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ โดยในการจัดทำแผนพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรเน้น การทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิต รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรที่สำคัญของ ประเทศ เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่ม และ สถาบันเกษตรกรพัฒนาระบบส่งเสริมการควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตร ตั้งแต่ไร่นาจนถึงส่งมอบถึงมือ ผู้บริโภค รวมทั้งสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรือจัดหาเครื่องมือ เครื่องจักรกลการเกษตร และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตรให้แก่เกษตรกรรายย่อย และสถาบันเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต และแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย ลดการสูญเสีย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ซึ่งโครงการ ที่สำคัญตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ โครงการส่งเสริมระบบส่งเสริมการเกษตร แบบแปลงใหญ่ โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เป็นต้น

2) ความอ่อนแอของภาคการเกษตร

ในช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา ความเข้มแข็งของภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง เห็นได้จากเกษตรกรยังขาดที่ดินทำกินหรือมีที่ดินทำกินไม่เพียงพอ การถือครองที่ดินทางการเกษตร มีการกระจุกตัวอยู่เพียงบางกลุ่ม เกิดการแย่งชิงที่ดินเกษตรกรจากภาคส่วนอื่นๆ และผลกระทบ ที่ประเทศไทยได้รับจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และฝนไม่ตกตามฤดูกาล รวมถึงการเกิดปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ส่งผลกระทบต่อ การจัดการผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกมากเกินไปทั้งเมล็ดพันธุ์ พืช/พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และต้นทุน การผลิตสูงขึ้นมาโดยตลอด นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร ทำให้ครัวเรือน

เกษตรกรต้องใช้แรงงานผู้สูงอายุ แรงงานเด็กและแรงงานต่างด้าวมากขึ้น ขณะที่คนรุ่นใหม่ไม่สนใจทำเกษตรกรรม ทำให้ต้องพึ่งพาเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อทดแทนแรงงานเกษตรกรที่ลดลง อีกทั้งเกษตรกรยังมีข้อจำกัดด้านการศึกษา ขาดทักษะในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งการมีหนี้สินสะสมและหนี้ในระบบ ตลอดจนขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน

นอกจากนี้ นโยบายภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา ไม่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกษตรกรและภาคการเกษตรเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เช่น งบประมาณการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาที่ภาครัฐจัดสรรให้ในแต่ละปีมีจำนวนน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนระหว่างงบประมาณการวิจัยและพัฒนา กับปริมาณของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทำให้เกิดการลดทอนศักยภาพและขีดความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ ไม่อาจก้าวหน้าพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะขาดแหล่งน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรและระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าที่ควร รวมทั้งนโยบายการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรที่สูงกว่าราคาตลาดโลก เป็นการบิดเบือนโครงสร้างตลาด ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความอ่อนแอเพราะหวังพึ่งความช่วยเหลือจากภาครัฐมากกว่า

3) การเปลี่ยนแปลงของระบบการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

ด้วยข้อมูลข่าวสารที่แพร่หลายทั่วโลก ผู้บริโภคมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ตลาดดีขึ้น แบบแผนการบริโภคอาหารของผู้บริโภคในประเทศและในตลาดโลกได้เปลี่ยนมาบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและปลอดภัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร รูปแบบเทคโนโลยีการจัดการระบบโลจิสติกส์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การซื้อขายแบบรวมศูนย์ตามห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ โดยเฉพาะการค้าออนไลน์ ปัจจัยเหล่านี้เอื้ออำนวยให้เกิดธุรกิจการเกษตรและซูเปอร์มาร์เก็ตที่สามารถชักนำให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตภายใต้การจัดการโซ่อุปทานสมัยใหม่ได้ ขณะที่การค้าขายสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นระบบเดิม กล่าวคือ เกษตรกรและผู้ประกอบการมีการซื้อขายในลักษณะการส่งมอบของทันที (Spot Market) เป็นครั้งคราว ไม่มีสัญญาระยะยาวหรือการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารกัน (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

4) การขยายตัวของระบบตลาด

ด้วยช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีมากมายหลายช่องทาง โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ ทำให้ผู้บริโภคมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ตลาดดีขึ้น จึงเกิดความต้องการสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งในแง่ของลักษณะสินค้า คุณภาพสินค้า และราคาสินค้า ทำให้ตลาดสินค้าเกษตรมีความหลากหลายตามไปด้วย เกิดมีตลาดเฉพาะ (Niche Market) รวมทั้งการขยายตัวของร้านค้าสมัยใหม่ในปัจจุบันทำให้ผู้บริโภคโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเมือง จับจ่ายซื้อขายสินค้าอุปโภค/บริโภคจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่เป็นสัดส่วนที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ค้าปลีกสมัยใหม่สามารถสร้างอำนาจต่อรองในการค้าขายได้สูงขึ้น และกลายเป็นผู้มีอำนาจในการควบคุมการค้าดำเนินงานของสมาชิกอื่น ๆ ในโซ่อุปทานสินค้าเกษตรและอาหาร

3.2 ปัจจัยต่างประเทศที่มีผลต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร

1) การก้าวสู่ประชาคมการค้า (Trading Nation)

จากการที่ประเทศไทยมีความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กรอบต่างๆ ทั้งพหุภาคีและทวิภาคีอย่างเข้มข้นมากขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุนกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นการผลักดันให้ประเทศมุ่งสู่การเป็นชาติการค้า (Trading Nation) ปัจจุบันมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน รวมทั้งผู้ประกอบการไทยได้เข้าไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงมายาวนาน สินค้าไทยได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคในประเทศคู่ค้า การก้าวสู่การเป็น Trading Nation จำเป็นต้องเน้นการแสวงหาประโยชน์จากเปิดเสรีทางการค้าให้มากขึ้น สนับสนุนและพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้ก้าวสู่การเป็นผู้ส่งออกและเป็นนักลงทุนระหว่างประเทศ พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าไทยทั้งในตลาดโลกและตลาดอาเซียน รวมทั้งการพัฒนากฎหมายให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ พัฒนาระบบการให้บริการข้อมูลเชิงลึกเพื่อประกอบการตัดสินใจของภาคเอกชน พัฒนาระบบการเงินและธนาคารพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพ บูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันภายใต้แผนยุทธศาสตร์ของการเป็น Trading Nation ที่มีความชัดเจน และสามารถประเมินผลได้ โดยมีแนวทางการพัฒนาให้ผู้ประกอบการไทยเป็นเจ้าของกิจการที่มีการเพิ่มมูลค่าตลอดกระบวนการของธุรกิจ เช่น การออกแบบ การจัดจำหน่าย การสร้างแบรนด์ การบริการหลังการขาย ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย คือ การสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

2) กฎ ระเบียบ กติกาใหม่ ๆ และการเปิดเสรีการค้าการลงทุน

จากที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจโลกได้เปลี่ยนแปลงจากเดิม ศูนย์กลางเศรษฐกิจอยู่ที่อเมริกา และยุโรป แต่ปัจจุบันศูนย์กลางเศรษฐกิจโลกย้ายอยู่ทางฝั่งเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย ซึ่งศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนของประเทศคู่ค้า โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการและมาตรฐานการส่งออก ประเทศไทยต้องปรับตัวให้ก้าวทัน หน่วยงานทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการในภาคการผลิตและบริการ ต้องพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการผลิตและผลผลิต เพื่อให้มีความสามารถแข่งขันได้ นอกจากนี้ การปรับตัวที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ก็คือ การบริการด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากการเปิดเสรีด้านการค้า การลงทุน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาลงทุนและดำเนินธุรกิจอยู่ในประเทศไทยเพิ่มขึ้น เพราะไทยมีข้อได้เปรียบในด้านต้นทุนทางวัตถุดิบและแรงงานที่ต่ำ ซึ่งการเข้ามาลงทุนของผู้ประกอบการต่างชาติ ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการลงทุนในภาคบริการการขนส่งด้วยตนเองทั้งหมด หากแต่มีการจ้างผู้ประกอบการไทย ให้เข้ามารับช่วงต่อในการขนส่ง เนื่องจากการให้บริการทางด้านขนส่งครอบคลุมทั่วประเทศต้องใช้ต้นทุนสูง ทั้งยังต้องพึ่งพาทรัพยากรบุคคลและผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ จึงเป็น

โอกาสที่ดีของผู้ประกอบการโลจิสติกส์ไทยที่จะเพิ่มศักยภาพในการขนส่ง โดยต้องพัฒนาระบบการขนส่ง ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย การให้บริการครบวงจร และสร้างระบบขนส่งให้มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงตลาดการให้บริการที่มีขนาดใหญ่ขึ้น พร้อมขยายตัวไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการเปิดประเทศและให้ผู้ประกอบการด้านโลจิสติกส์ไทยเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศอาเซียนได้ง่ายขึ้น

3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกและสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นส่งผลกระทบต่อการพัฒนา การเกษตร ทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยปัจจัยสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลโดยตรงต่อการทำการเกษตร ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนที่ลดลง และอุณหภูมิที่สูงขึ้น ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญในการทำการเกษตร เกษตรกรไทยจึงต้องปรับตัวรับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ เกษตรกร และภาครัฐควรร่วมมือกันวางแผนการบริหารจัดการน้ำเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติและเกิด การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาผลผลิต การเกษตรเสียหายจนกระทบการส่งออก และรายได้ของเกษตรกร นอกจากนี้ต้องศึกษาแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต ผลกระทบที่มีผลโดยตรงต่อภาคเกษตร เช่น ภาวะแล้ง จากฝนทิ้งช่วงหรือน้ำท่วม การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชทั้งชนิดเดิมและชนิดใหม่ ปัญหาเหล่านี้เป็น สิ่งที่เกิดขึ้นในทุกปี เกษตรกรจึงต้องเรียนรู้การแก้ไขปัญหาและรู้จักป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยเรียนรู้จากความเสียหายที่เกิดขึ้นในอดีต และจัดการระบบการทำการเกษตรที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่ จึงจะสามารถรับมือและป้องกันกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

4) ความมั่นคงทางอาหาร

ประเทศทั่วโลกมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดและการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจที่คาดว่าจะสูงขึ้น ประเด็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารจึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็น อย่างมาก โดยในหลายประเทศเกิดภาวะขาดแคลนอาหาร โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศแอฟริกา ขณะที่ ปริมาณผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบทางด้านอาหารลดลง เนื่องจากข้อจำกัดด้านพื้นที่และศักยภาพของ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้ไม่สามารถเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นได้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สถานการณ์ดังกล่าว อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกำลังการผลิตอาหารและความต้องการอาหารในอนาคตได้

สำหรับประเทศไทยมีข้อได้เปรียบด้านความสามารถในการผลิตอาหารให้เพียงพอสำหรับ ผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ ความมั่นคงด้านอาหาร โดยเน้นส่งเสริมให้เกษตรกรบริหารจัดการทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ มีประสิทธิภาพ สร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง

5) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมโลจิสติกส์

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั่วโลกมีแนวโน้มขับเคลื่อนเศรษฐกิจการพัฒนาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล และการประยุกต์ใช้ Internet of things (IoT) รวมทั้งเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์ อาทิ ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange System : EDI) ระบบบาร์โค้ด (Barcode System) ระบบกำหนดพิกัดที่ตั้งดาวเทียม (Global Positioning System : GPS) ระบบการจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management System : WMS) และระบบการจัดการการขนส่ง Transportation Management System: TMS) ตลอดจนการใช้แนวคิดระบบลีน (Lean) มาใช้ในการทำธุรกิจของตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและช่วยลดต้นทุนการผลิตและการบริหารจัดการ ดังนั้น จำเป็นที่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการไทย จำเป็นต้องติดตามความก้าวหน้าและปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าว

สรุปการประเมินศักยภาพการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจากภายนอกประเทศ ซึ่งมากระทบปัจจัยแวดล้อมภายในประเทศ ทำให้เป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร อีกทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีอยู่ในภาคการเกษตร ทำให้คาดว่า ในการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรของประเทศไทยในระยะต่อไป โดยเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ของโลก เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยซื้อขายปัจจัยการผลิตและผลผลิตผ่านกลุ่มของตนเอง ฝึกทักษะและรู้จักนำองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์การเกษตร มาใช้ในกระบวนการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรของตนเองให้มากขึ้น เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจัดการตลาดที่ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคทุกระดับ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำมาซึ่งรายได้ของตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืน ขณะที่หน่วยงานภาครัฐต้องปรับบทบาทเป็นผู้สนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำองค์ความรู้และฝึกทักษะด้านการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง ส่งผ่านข้อมูลข่าวสารให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาระบบรวบรวมและกระจายผลผลิตและขยายตลาด หรือจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ตามความเหมาะสม โดยดำเนินการผ่านสถาบันเกษตรกร ทั้งนี้ ผู้ประกอบการและสมาคมภาคเอกชนที่อยู่กลางน้ำและปลายน้ำเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริม และช่วยพัฒนาให้เกษตรกรรายย่อย และกลุ่มเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่โซ่อุปทานในระบบการค้าขายที่เป็นธรรม (Fair Contact Farming)

ส่วนที่ 4

แผนแม่บทการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการเกษตร

พ.ศ. 2560 – 2564

4. แผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

วิสัยทัศน์	ยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ		
วัตถุประสงค์หลัก	<ol style="list-style-type: none"> 1) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทานอย่างมีอาชีพ 2) ส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรตลอดโซ่อุปทาน 3) เพิ่มความสามารถในการเก็บเกี่ยวมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจการเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ 		
ตัวชี้วัด	<ul style="list-style-type: none"> • ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขาย ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3-5 ต่อปี • มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี 		
แนวทางหลัก	1. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน	2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร	3. การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์การเกษตร
แนวทางย่อย	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร 1.2 การสร้างและพัฒนาโซ่คุณค่าสินค้าเกษตร 1.3 การสร้างความร่วมมือตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตร 	<ol style="list-style-type: none"> 2.1 การพัฒนาด้านสินค้าเกษตรและระบบอำนวยความสะดวกทางการค้าสินค้าเกษตร (NSW) 2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร 	<ol style="list-style-type: none"> 3.1 การจัดทำฐานข้อมูลการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์การเกษตร 3.2 การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร

แผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

1. สาระสำคัญของแผนแม่บทฯ

1.1 วิสัยทัศน์

“ยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ”

1.2 วัตถุประสงค์หลัก

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทานอย่างมีอาเซียน
- 2) ส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรตลอดโซ่อุปทาน
- 3) เพิ่มความสามารถในการเก็บเกี่ยวมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจการเกษตรให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ

1.3 ตัวชี้วัด

- 1) ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขายลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3-5 ต่อปี
- 2) มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

1.4 แนวทางการดำเนินงาน

ประกอบด้วย 3 แนวทางหลัก ดังนี้

แนวทางหลักที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน

แนวทางหลักที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร

แนวทางหลักที่ 3 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์การเกษตร

แนวทางหลักที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานอย่างมืออาชีพและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยเน้นการสร้างความร่วมมือภายในโซ่อุปทาน เครือข่ายโลจิสติกส์ และคลัสเตอร์สินค้าเกษตร
3. เพื่อพัฒนาโซ่คุณค่าและโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตรแบบยั่งยืน

ตัวชี้วัด

1. ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขายลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3-5 ต่อปี
2. มูลค่าธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตของสถาบันเกษตรกรเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี
3. จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจเกษตรแบบกลุ่มการผลิต (Cluster) ไม่น้อยกว่า 76 แห่งต่อปี

แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 แนวทางย่อย ดังนี้

1. การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร
2. การสร้างและพัฒนาโซ่คุณค่าสินค้าเกษตร
3. การสร้างความร่วมมือตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

โดยในแต่ละแนวทางย่อยกำหนดกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>1. การเพิ่มศักยภาพ การบริหารจัดการ โลจิสติกส์การเกษตร</p>	<p>1.1 พัฒนาและจัดทำหลักสูตรความรู้ด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์และแนวทางประยุกต์ใช้ ให้มีความเหมาะสมสำหรับประกอบอาชีพของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น การจัดการโลจิสติกส์สินค้าเน่าเสียง่าย การจัดการโซ่ความเย็น การจัดการโลจิสติกส์เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม การใช้โปรแกรมโลจิสติกส์ การใช้เทคโนโลยีโลจิสติกส์สมัยใหม่ เป็นต้น โดยมีการจัดทำเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ศักยภาพเชิงพื้นที่ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.2 ส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตร โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะความรู้ด้านการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสินค้าเกษตรแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง เน้นการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้จริงในการประกอบอาชีพของตนเอง 2) ส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ได้แก่ การผลิต เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการบริหารจัดการโลจิสติกส์โซ่อุปทาน และการประยุกต์ใช้วิธีการจัดการที่ดีที่สุด (Best Practices) รวมทั้งการถอดบทเรียน และประสบการณ์จากเครือข่ายโลจิสติกส์การเกษตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตรภายในเครือข่าย 3) พัฒนาระบบสื่อการเรียนรู้ด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตร ให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวก 	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกหน่วยงานของ กษ. - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงพาณิชย์ - ภาคเอกชน

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>รวดเร็วและง่ายต่อการใช้งาน เช่น การสร้างสื่อเรียนรู้ด้วยตนเองทางออนไลน์</p> <p>4) สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการกำหนดมาตรฐานความรู้ด้านโลจิสติกส์การเกษตรที่สอดคล้องตามหลักสากลของสภาวิชาชีพชั้นสูงด้านการจัดการโซ่อุปทาน (Council of Supply Chain Management Professional : CSCMP)</p> <p>5) สนับสนุนให้เกิดเวทีประกวดหรือการแข่งขันเพื่อสร้างแนวคิดการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในรูปแบบใหม่ ๆ หรือการประยุกต์ร่วมกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการสร้างและพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของตนเอง</p> <p>6) สนับสนุนให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านโลจิสติกส์การเกษตรแบบครบวงจรในระดับพื้นที่</p> <p>1.3 สนับสนุนให้เกิดการสร้างบุคคลและพื้นที่ต้นแบบเพื่อนำร่องเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้และพัฒนาโลจิสติกส์เกษตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ขยายผลในเครือข่ายและพื้นที่อื่น ๆ ได้</p> <p>1.4 พัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการลดความสูญเปล่า (8 Wastes) ในกิจกรรมโลจิสติกส์ (Lean Logistics) ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การลดความสูญเปล่าเนื่องจากเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรมากเกินไป 2) ลดความสูญเปล่าเนื่องจากการเก็บปัจจัยการผลิตหรือผลผลิตเกษตรมากเกินไป (Inventory) 3) ลดความสูญเปล่าเนื่องจากการขนส่ง (Transportation) เช่น ลดการวิ่งเที่ยวเปล่า 4) ลดความสูญเปล่าเนื่องจากการเคลื่อนไหวที่มากเกินไป เช่น การเคลื่อนย้าย</p>	

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>สินค้าเกษตรที่วิ่งวนไปมาระหว่างทำกิจกรรม โลจิสติกส์โดยไม่จำเป็น 5) ลดความสูญเปล่า เนื่องจากการมีกระบวนการดำเนินงานมากเกินไป ความจำเป็นหลายขั้นตอนการทำงานซ้ำซ้อน 6) ลดความสูญเปล่าเนื่องจากการรอคอย 7) ลดความสูญเปล่าเนื่องจากการผลิตของเสีย 8) ลดความสูญเปล่าเนื่องจากการใช้พนักงานไม่เหมาะกับงาน มักเกิดจากการขาดความเอาใจใส่ในการคัดเลือกพนักงาน ใช้พนักงานไม่เหมาะกับงานและหน้าที่ หรือละเลยการฝึกอบรมพัฒนาพนักงาน</p> <p>1.5 การส่งเสริมให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าเกษตร (Modal Shift) จากทางถนน เป็นรูปแบบอื่นๆ ให้มากขึ้น เช่น การขนส่งทางลำน้ำ รถไฟ โดยเฉพาะสินค้าข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา รวมถึงสนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ การขนส่งสินค้าเกษตร และทำให้มีความยืดหยุ่น สะดวก และมีความคล่องตัวเพิ่มขึ้น</p>	
<p>2. การสร้างและพัฒนา โซ่คุณค่าสินค้า เกษตร</p>	<p>2.1 สร้างและพัฒนาให้เกิดกิจกรรมที่เพิ่มมูลค่า (Value Added) ให้กับสินค้าเกษตรให้มากขึ้น โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สนับสนุนให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ พัฒนากิจกรรมที่เพิ่มมูลค่าให้มากขึ้น เช่น การแปรรูปผลผลิตให้หลากหลาย พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามและสะดวกต่อการพกพา การพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค เป็นต้น 2) สนับสนุนให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ มีความรู้พื้นฐานต่าง ๆ เพื่อยกระดับไปสู่การประกอบธุรกิจผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น เพื่อขยายตลาด และสร้างโอกาสทางธุรกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกหน่วยงานของ กษ. - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงพาณิชย์ - ภาคเอกชน

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>3) ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้สถาบันเกษตรกร และเครือข่าย สร้างตราสินค้า (แบรนด์) ของตนเองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและได้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้าต่าง ๆ</p> <p>4) สนับสนุนให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ ใช้ระบบติดตามและตรวจสอบย้อนกลับ (Track and Traceability) ให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ</p> <p>5) สนับสนุนให้เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรนำของที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตการ บรรจุภัณฑ์ มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้นเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมของตนเอง เช่น การสร้างพลังไฟฟ้าจากมูลสัตว์/พลังลม เป็นต้น</p> <p>2.2 การพัฒนาโลจิสติกส์เพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Logistics)</p> <p>1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์ เพื่อสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ทั้งกระบวนการผลิต การตลาด และการส่งมอบ ได้แก่ การจับคู่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การลดการขนส่งเที่ยวเปล่า การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์และอุปกรณ์ลำเลียงเคลื่อนย้ายสินค้าที่เหมาะสม การปรับรูปแบบการขนส่งไปสู่รูปแบบที่ประหยัดพลังงาน เช่น การขนส่งทางราง ทางแม่น้ำ และทางชายฝั่ง</p> <p>2) พัฒนาและสร้างต้นแบบสถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ ที่ประสบความสำเร็จ ในการนำโลจิสติกส์เพื่อสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งถอดบทเรียน (Best Practice) เพื่อขยายผลไปยังสถาบันเกษตรกรอื่น ๆ</p>	

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2.3 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและสร้างโอกาสทางการตลาดในธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ (Logistics Service Provider : LSP) โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ยกระดับศูนย์กระจายสินค้าของสหกรณ์ (Cooperative Distribution Center : CDC) และผู้ประกอบการ ให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน และให้ได้มาตรฐานการให้บริการโลจิสติกส์ เทียบเคียงกับผู้ให้บริการโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมสู่การเป็นผู้ให้บริการแบบครบวงจร เช่น การให้บริการการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ การรับจ้างเก็บเกี่ยว รวบรวมและแปรรูปผลผลิต รวมทั้งบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดในธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์ของสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการไทย 2) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายผู้ให้บริการโลจิสติกส์ การเกษตร โดยสนับสนุนมาตรการทางภาษีและมาตรการทางการเงินให้แก่สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อให้เกิดการลงทุนและสร้างเครือข่ายธุรกิจบริการด้านโลจิสติกส์เชื่อมโยงระหว่างกัน 3) ยกระดับสถาบันเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีร้านจำหน่ายสินค้าใกล้ทางหลวงเป็น “ศูนย์รวบรวมและจำหน่ายสินค้าเกษตร” โดยให้เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตเกษตรในระดับพื้นที่ เชื่อมโยงกับ CDC เป็นต้น 4) ส่งเสริมสถาบันเกษตรกรให้มีการดำเนินงานในรูปแบบ “ศูนย์บริการเครื่องจักรกลการเกษตร” แก่สมาชิกและเกษตรกรเพื่อช่วยลดต้นทุนโลจิสติกส์ของสมาชิก ลดการขาดแคลนแรงงาน รวมทั้งเป็นการสร้างแรงงานเก็บเกี่ยวที่มีฝีมือในพื้นที่ 	

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>5) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายผู้ให้บริการ โลจิสติกส์การเกษตร เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์การเกษตร</p> <p>6) สนับสนุนการรวมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และพัฒนาการให้บริการให้ไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ปัญหาช่วยเหลือแบ่งปันทรัพยากรระหว่างกันในช่วงที่แต่ละกลุ่ม มีทรัพยากรไม่เพียงพอ เช่น คนขับหรือรถให้บริการไม่เพียงพอ เป็นต้น รวมถึงเป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเพื่อสร้างความมั่นใจให้ลูกค้า</p>	
<p>3. การสร้างความร่วมมือตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตร</p>	<p>3.1 ผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ ในรูปแบบความร่วมมือแบบ¹ย้อนกลับ ความร่วมมือแบบไปข้างหน้า ความร่วมมือแบบแนวราบ และความร่วมมือแบบหลากหลาย</p> <p>3.2 พัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต โลจิสติกส์ และการตลาด ตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตร ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ</p> <p>3.3 สร้างเครือข่ายโลจิสติกส์สินค้าเกษตรตามเส้นทางประตูการค้าหลักและการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งเสริม การค้า การลงทุนและการบริการสินค้าเกษตร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกหน่วยงานของ กษ. - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงการคลัง - ภาคเอกชน

¹รูปแบบความร่วมมือ

- **แบบย้อนกลับ** (Backward Collaboration) เป็นการสร้างความร่วมมือในเชิงต้นทาง (Upstream) ระหว่างเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรกับผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตหรือวัตถุดิบ (Supplier) ซึ่งสามารถร่วมมือได้ตั้งแต่ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตหรือวัตถุดิบลำดับแรก (First tier supplier) ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตหรือวัตถุดิบลำดับสอง (Second tier supplier) จนกระทั่งผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตหรือวัตถุดิบที่อยู่ต้นทาง (Initial Supplier)
- **แบบไปข้างหน้า** (Forward Collaboration) เป็นการสร้างความร่วมมือในเชิงปลายทาง (Downstream) ระหว่างเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร กับลูกค้า (Customer) ซึ่งสามารถร่วมมือได้ตั้งแต่ลูกค้าลำดับแรกที่จำหน่ายสินค้าให้ (First tier customer) ลูกค้าลำดับสอง (Second tier customer) จนกระทั่งผู้บริโภคลำดับสุดท้าย (Initial customer) เช่น ความร่วมมือของภายในศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ (Cooperative Distribution Center : CDC) ซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างสหกรณ์การเกษตรซึ่งเป็นผู้ผลิตกับ สหกรณ์ร้านค้าซึ่งเป็นผู้จำหน่าย
- **แบบแนวราบ** (Horizontal Collaboration) เป็นความร่วมมือของสมาชิกในโซ่อุปทานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรชนิดเดียวกันหรือคล้ายกัน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรในโซ่อุปทานทั้งราคาจัดซื้อและราคาจำหน่ายผลผลิตเกษตร การมีตัวแทนรับคำสั่งซื้อจากลูกค้าแล้วกระจายให้สมาชิกในเครือข่าย การวางแผนจัดส่งสินค้า การควบคุมคุณภาพสินค้าร่วมกันภายในเครือข่าย เป็นต้น
- **แบบหลากหลาย** (Diversified Collaboration) เป็นการที่เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรไปร่วมมือกับสมาชิกในโซ่อุปทานสินค้าเกษตรชนิดอื่นที่แตกต่างจากโซ่อุปทานสินค้าเกษตรชนิดเดิม

แนวทางหลักที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ ภาคการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกทางด้านโลจิสติกส์ การเกษตรของเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุน และการสูญเสียในระบบ รวมทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม
2. เพื่อพัฒนาระบบเชื่อมโยง National Single Window (NSW) และ ASEAN Single Window (ASW) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และระหว่างหน่วยงานรัฐกับภาคเอกชน ให้มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ตัวชี้วัด

มูลค่าการค้าสินค้าเกษตร ณ ประตูการค้าหลักและด่านชายแดนสำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 2 แนวทางย่อย ดังนี้

1. การพัฒนาด่านสินค้าเกษตรและระบบอำนวยความสะดวกทางการค้าสินค้าเกษตร (NSW)
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร

โดยในแต่ละแนวทางย่อยกำหนดกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>1. การพัฒนาด้านสินค้า เกษตรและระบบ อำนวยความสะดวก ทางการค้าสินค้า เกษตร (NSW)</p>	<p>1.1 พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ ของด้านสินค้าเกษตร โดย</p> <p>1) พัฒนาและจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้าน ตรวจสอบสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพและ ทันต่อการให้บริการ</p> <p>2) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวก ณ หน้าด่าน และหลัง ด่าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ เช่น เพิ่มช่องตรวจ เพื่อช่วยลดปัญหาการติดคิว เพิ่มพื้นที่ที่มีการรักษาอุณหภูมิ/ความเย็น เพื่อช่วยควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรระหว่าง รอการตรวจสอบ เป็นต้น</p> <p>3) พัฒนาระบบสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประกอบการ เช่น ระบบฐานข้อมูล/องค์ความรู้ ด้านกฎหมาย กฎระเบียบเกี่ยวกับการค้า/ การขนส่งของประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>1.2 สนับสนุนการเชื่อมโยงข้อมูลในระบบ National Single Window (NSW) ที่เกี่ยวกับ ธุรกรรมเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ (G2G) และระหว่างภาครัฐ และเอกชน (G2B) ตลอดจนพัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศให้รองรับการเชื่อมโยงระบบ ASEAN Single Window (ASW) ได้อย่างสมบูรณ์</p> <p>1.3 ปรับลดขั้นตอนการตรวจสอบและออกใบรับรอง ด้านการนำเข้า – ส่งออกสินค้าเกษตร รวมทั้ง สนับสนุนการให้บริการนอกเวลา เพื่อให้สามารถ อำนวยความสะดวกได้รวดเร็วและกว้างขวาง มากยิ่งขึ้น</p>	<p>- ทุกหน่วยงานของ กษ.</p> <p>- กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>- กระทรวงพาณิชย์</p> <p>- กระทรวงการคลัง</p> <p>- ภาคเอกชน</p>

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร</p>	<p>2.1 สร้าง ปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตรของสถาบันเกษตรกร อาทิ ตลาดกลาง ห้องเย็น และระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้มีความพร้อมสมบูรณ์ และเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์และการให้บริการในพื้นที่ตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ประตุการค้าหลักหรือจุดเปลี่ยนถ่ายสินค้าและด่านที่มีการขนถ่ายสินค้าเกษตร</p> <p>2.2 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการในชุมชน เพื่อให้บริการรับจ้างในกิจกรรมโลจิสติกส์ ตั้งแต่การจัดเก็บ กระจาย และขนส่งสินค้าเกษตร เช่น การให้บริการเช่าเครื่องจักรกลการเกษตร ห้องเย็น ลานตาก และคลังสินค้า โดยเน้นให้สถาบันเกษตรกรเป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมตลอดโซ่อุปทานได้อย่างครบวงจร</p> <p>2.3 สนับสนุนการใช้ประโยชน์ร่วมกันในโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรและทรัพยากรด้านโลจิสติกส์ (Logistics Pooling) ระหว่างเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ เพื่อแบ่งเบาภาระต้นทุน/เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า</p> <p>2.4 พัฒนากิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกโลจิสติกส์การเกษตร เช่น ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า จุดพักและขนถ่ายสินค้า เป็นต้น ตามแนวเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงกับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก และแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ตะวันออก-ตะวันตก และพื้นที่ที่เป็นฐานเกษตรกรรมของประเทศ</p>	<p>- ทุกหน่วยงานของ กษ.</p> <p>- กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>- กระทรวงพาณิชย์</p> <p>- กระทรวงคมนาคม</p> <p>- กระทรวงการคลัง</p> <p>- ภาคเอกชน</p>

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2.5 สนับสนุนให้เครือข่ายเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ มีการบริหารจัดการโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Logistics) โดยประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตร (Physical Flow) ควบคู่กับการเคลื่อนย้ายข้อมูลโลจิสติกส์ (Information Flow) แบบเวลาจริง (Real Time) เพื่อสามารถดำเนินการให้ถึงมือลูกค้าได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทันเวลา เช่น การใช้ระบบจัดการการขนส่ง (Transportation Management System : TMS) ระบบจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management System : WMS) ระบบติดตามสถานะการขนส่ง (E-Tracking System : ETS) ระบบติดตามดาวเทียมบอกพิกัด (Global Positioning System : GPS)</p> <p>2.6 สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลโลจิสติกส์ (IT for E-Logistics) สำหรับให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ ใช้จัดเก็บ วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ และกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจ/วางแผนการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน หรือปรับปรุงกระบวนการการทำงานของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>2.7 ส่งเสริมเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ ให้ใช้ระบบบริหารจัดการโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Logistics) ที่สนับสนุนการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) โดยมีการเชื่อมโยงกิจกรรมโลจิสติกส์เข้ากับกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่</p>	

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	การพัฒนาเว็บไซต์ การจัดซื้อ/ขนส่งวัตถุดิบ การบริหารสินค้าคงคลัง การรักษาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า การพัฒนาระบบการชำระเงิน การจัดส่งสินค้า การติดตามสถานะการจัดส่งสินค้า เพื่อส่งเสริมการใช้ระบบอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร ให้รองรับกิจกรรมด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคต	

แนวทางหลักที่ 3 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจกรรมโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการเกษตร
2. เพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร

ตัวชี้วัด

จำนวนฐานข้อมูลและงานวิจัยด้านโลจิสติกส์การเกษตรที่มีการจัดทำ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 เรื่องต่อปี

แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 2 แนวทางย่อย ดังนี้

1. การจัดทำฐานข้อมูล การวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์การเกษตร
2. การปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร

โดยในแต่ละแนวทางย่อยกำหนดกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>1. การจัดทำฐานข้อมูล การวิจัย พัฒนา และ สร้างนวัตกรรมด้าน โลจิสติกส์การเกษตร</p>	<p>1.1 สนับสนุนการสร้างและพัฒนานวัตกรรม ที่ตอบสนองกระบวนการสร้างโซ่คุณค่าให้กับ ธุรกิจของสถาบันเกษตรกร นับตั้งแต่ การบริหารจัดการฐานข้อมูล การควบคุมการ ไหลของกระบวนการโลจิสติกส์ การควบคุม มาตรฐานผลผลิต ตลอดจนการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ รวมทั้งการพัฒนาประยุกต์ต่อ ยอดจากเทคโนโลยีโลจิสติกส์ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ระบบ Barcode, RFID, GPS, Web Service, Traceability ฯลฯ</p> <p>1.2 สร้างโอกาสและแรงจูงใจให้สถาบันเกษตรกร มีการต่อยอดและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรมด้านโลจิสติกส์ในการบริหาร จัดการธุรกิจในด้านต่าง ๆ เช่น ระบบ ฐานข้อมูล การพยากรณ์ความต้องการสินค้า การรวบรวมผลผลิต คลังสินค้า การขนส่ง การจัดการห่วงโซ่ความเย็น และการติดตาม ตรวจสอบย้อนกลับ ฯลฯ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและขีดความสามารถใน การแข่งขันในระยะยาว</p> <p>1.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์เพื่อทดแทน การนำเข้า เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ สินค้าเกษตร เช่น การพัฒนาโลจิสติกส์ด้วยการ ใช้ระบบคลาวด์ (Cloud Logistics) ระบบ การจัดการคลังสินค้าเกษตร ระบบการบริหาร จัดการและติดตามการขนส่งสินค้า ระบบ ตรวจสอบย้อนกลับ ระบบหุ่นยนต์อัตโนมัติ อุปกรณ์ยกขน รวมทั้งนวัตกรรมในการผลิต กระบวนการเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยว และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ กันกระแทกและ บอบช้ำระหว่างการขนส่งสินค้าเกษตร</p>	<p>- หน่วยงานของ กษ. ได้แก่ กรมวิชาการ เกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงาน พัฒนาการวิจัยการเกษตร</p> <p>- กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>- กระทรวงพาณิชย์</p> <p>- กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี</p> <p>- กระทรวงพลังงาน</p>

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>1.4 สนับสนุนให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์ มาใช้เพิ่มขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เพื่อให้จัดสรรปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาสู่กระบวนการผลิต การรวบรวมและการขนส่งสินค้าให้ถึงมือลูกค้าได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเวลา</p> <p>1.5 พัฒนาระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยี เครื่องจักรกลการเกษตร และนวัตกรรม โลจิสติกส์ โดยสนับสนุนเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เข้าถึงองค์ความรู้ รวมถึงมีโอกาสได้ แลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และทักษะที่เกี่ยวกับการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้าน โลจิสติกส์สินค้าเกษตร เพื่อให้สามารถ วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการ ระบบ โล จิ ส ต ก ส์ และ ปรับปรุง กระบวนการโลจิสติกส์ได้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>1.6 ส่งเสริมให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการมีการพัฒนาประสิทธิภาพ โลจิสติกส์ของตนเอง โดยใช้โปรแกรมการ พัฒนาระบบฐานข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร (Agricultural Logistics Performance Index : ALPI) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง โดย</p> <p>1) ส่งเสริมให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการนำแนวคิดเรื่อง ALPI ไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โลจิสติกส์ของตนเอง ใน 9 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การให้บริการลูกค้า (2) การจัดซื้อ (3) การสื่อสารด้าน</p>	

แนวทางย่อย	กิจกรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>โลจิสติกส์ (4)การจัดการขนส่ง (5) การจัดการคลังสินค้า (6) การวางแผน หรือการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (7) การจัดการสินค้าคงคลัง (8) การจัดการเครื่องมือเครื่องใช้ การเก็บเกี่ยว และการบรรจุหีบห่อ และ (9) โลจิสติกส์ย้อนกลับให้ครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่ มิติต้นทุน มิติเวลา และมิติความน่าเชื่อถือ</p> <p>2) สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประเมิน ALPI ในภาพรวมของภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง</p>	
<p>2. การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร</p>	<p>2.1 เร่งปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อปฏิบัติภายในของหน่วยงานรัฐที่มีความซ้ำซ้อน ไม่ยืดหยุ่น รวมทั้งกฎหมายปัจจุบันที่ไม่เอื้อในการผลักดันให้เกิดการค้าและบริการด้านโลจิสติกส์ของประเทศเจริญเติบโต เช่น ให้มีกฎหมายส่งเสริมพัฒนาธุรกิจโลจิสติกส์ การเกษตรในผู้ประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลาง (Small and Medium Entrepreneur : SMEs)</p> <p>2.2 ปรับลดขั้นตอน/กระบวนการนำเข้าส่งออกของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การออกใบอนุญาตและใบรับรอง รวมถึงจัดทำมาตรการส่งเสริมการลงทุน/สิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร</p> <p>2.3 หนุนรงค์และสร้างความตระหนักให้กับผู้เกี่ยวข้องในการประกาศ/บังคับใช้กฎหมาย ที่สนับสนุนการสร้างความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานของ กษ. ได้แก่ กรมวิชาการ เกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ การยางแห่งประเทศไทย - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงการคลัง

แนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติ

ตามแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPI) ทั้งในระดับภาพรวมของแผนแม่บท และตามแนวทางการดำเนินงานในแต่ละแนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator : KPI)

พิจารณาคัดเลือกโครงการที่มีกิจกรรมโลจิสติกส์สินค้าเกษตรที่มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่การจัดการปัจจัยการผลิต จนถึง การส่งมอบสินค้าต่อผู้บริโภค และมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ครอบคลุมตั้งแต่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ โดยคัดเลือกจากแผนงาน/โครงการที่มีการบูรณาการร่วมกัน และเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์การเกษตร และคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร โดยกำหนดแนวทางการประเมินความสำเร็จ KPI ตามแนวทางการดำเนินงานที่กำหนด

แนวทางการดำเนินงาน/ แผนการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)	แนวทางการพิจารณา
1. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน	1.1 ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขายลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3-5 ต่อปี	• พิจารณาประเมิน KPI ทั้งของเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ ตามกิจกรรมโลจิสติกส์ในสินค้าเกษตรชนิดเดียวกัน และพื้นที่เดียวกัน โดยใช้โปรแกรมระบบฐานข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์การเกษตร ALPI เป็นเครื่องมือ
	1.2 มูลค่าธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตของสถาบันเกษตรกร เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี	• คัดเลือกเฉพาะสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน) ที่ทำธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตการเกษตร ที่มีการเชื่อมโยงการผลิต/การตลาดกับผู้ประกอบการ
	1.3 จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจเกษตรแบบกลุ่มการผลิต (Cluster) ไม่น้อยกว่า 76 แห่งต่อปี	
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร	2.1 มูลค่าการค้าสินค้าเกษตร ณ ประตูการค้าหลักและด่านชายแดนสำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี	• พิจารณาจากด่านสินค้าเกษตรทั้งด้านพืช ประมงและปศุสัตว์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวทางการดำเนินงาน/ แผนการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)	แนวทางการพิจารณา
3. การพัฒนาปัจจัยสนับสนุน ด้านโลจิสติกส์การเกษตร	3.1 จำนวนฐานข้อมูลและงานวิจัยด้านโลจิสติกส์ การเกษตรที่มีการจัดทำ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 เรื่องต่อปี	<ul style="list-style-type: none"> พิจารณาจากจำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์ที่ถูกนำไปประยุกต์ ใช้จริงกับเกษตรกรสถาบันเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ หรือผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรทั่วไป

2. กลไกการขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีกลไกการปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการและคณะทำงานใน 3 ระดับ ดังนี้

2.1 คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.)

เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาโลจิสติกส์ในภาพรวมของประเทศ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม/พลังงาน/พาณิชย์/อุตสาหกรรม/คลัง/ศึกษาธิการ/เกษตรและสหกรณ์/เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร/แรงงาน และหัวหน้าส่วนราชการ รวมทั้งภาคเอกชน เป็นกรรมการ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ กำหนดแผนยุทธศาสตร์และหน่วยงานหลักซึ่งรับผิดชอบในแต่ละด้าน พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บท หรือข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ รวมทั้งแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย กฎและมติ คณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บท กำกับดูแลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บท

2.2 คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร

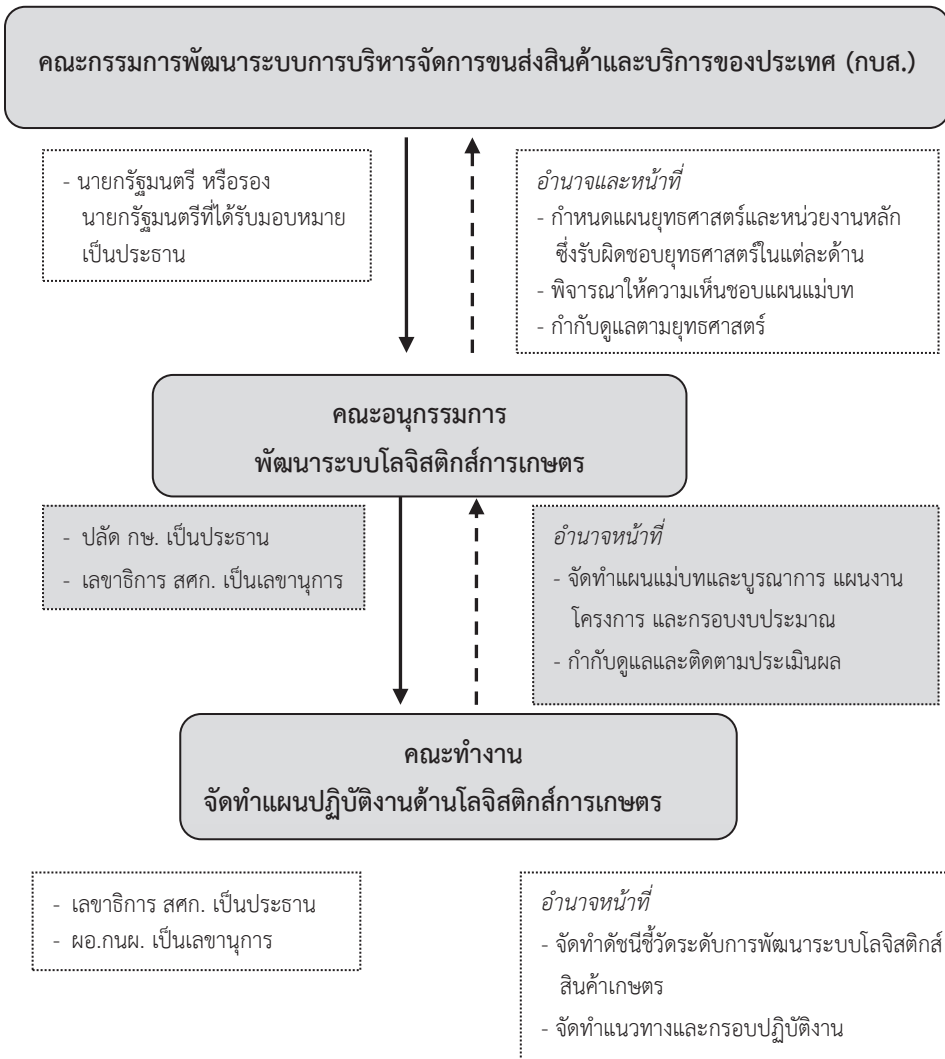
เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตรในภาพรวมของประเทศ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานอนุกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานภาคเอกชน เป็นกรรมการ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ การจัดทำแผนแม่บทและบูรณาการแผนงาน โครงการ และกรอบแผนงบประมาณเพื่อการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตรของ

ประเทศ ประสานงานและทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปในกรณีที่มีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตร รวมทั้ง เสนอแนะแนวทางการพัฒนาโลจิสติกส์ภาคการเกษตรของประเทศ กำกับดูแล ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และ รายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการ กบส.

2.3 คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์การเกษตร

เป็นกลไกขับเคลื่อนในระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานคณะทำงาน ผู้แทนส่วนราชการและภาคเอกชน เป็นคณะทำงาน ผู้อำนวยการกองนโยบาย และแผนพัฒนาการเกษตร เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ รวบรวมจัดทำฐานข้อมูล เพื่อให้ได้ค่าต้นทุนโลจิสติกส์เกษตรปัจจุบัน รวมถึง จัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนาโลจิสติกส์สินค้าเกษตรสำคัญเชื่อมโยงกับภารกิจของหน่วยงานที่สนับสนุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร นำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ในภาคการผลิตสินค้าเกษตร จัดทำแนวทางและกรอบปฏิบัติการด้านโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ที่ครอบคลุมทั้งสินค้าพืช ประมง ปศุสัตว์ ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ภาคการเกษตรเป็นระยะ ๆ

ภาพที่ 12 กลไกการขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

3. การรายงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

กำหนดแนวทางการจัดทำรายงานและติดตามผลการปฏิบัติงานตาม KPI ดังนี้

- **สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร** ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการกิจด้านโลจิสติกส์ภาคการเกษตร มีบทบาทความรับผิดชอบ ดังนี้

- จัดทำสาระสำคัญของแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564 ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์หลัก ตัวชี้วัด แนวทางการดำเนินงาน แผนงาน/โครงการบูรณาการระบบโลจิสติกส์ของประเทศ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- วิเคราะห์ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงของแผนงาน/โครงการ เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หลักในประเด็นยุทธศาสตร์ฯ และจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการบูรณาการระบบโลจิสติกส์ของประเทศ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- กำกับ ดูแล และนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานทุก 3 เดือน และจัดทำรายงานผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการบูรณาการระบบโลจิสติกส์ของประเทศ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรอบปีงบประมาณ เสนอต่อคณะทำงานฯ และคณะอนุกรรมการฯ และหน่วยติดตามประเมินผลระดับประเทศ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการ กบส. และคณะรัฐมนตรี ตามกลไกการขับเคลื่อนตามลำดับ สำหรับใช้ประโยชน์ในกระบวนการบริหารงบประมาณ และการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติต่อไป

- จัดทำรายงานการประเมินความสามารถ/ประสิทธิภาพด้านการพัฒนาโลจิสติกส์ในภาพรวมของสมาชิกในระบบโซ่อุปทานสินค้าเกษตร โดยใช้เครื่องมือที่เป็นที่ยอมรับ

- **หน่วยงานระดับกรม** ที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนตามแผนแม่บทฯ มีบทบาทความรับผิดชอบ ดังนี้

- วิเคราะห์ความสอดคล้องและการเชื่อมโยงของแผนงาน/โครงการ เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หลักของแผนแม่บท และจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เสนอมายังสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อจัดทำเป็นโครงการบูรณาการระบบโลจิสติกส์ของประเทศ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- รายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานทุก 3 เดือน และจัดทำรายงานผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการบูรณาการโลจิสติกส์ของประเทศ รวมทั้งปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีงบประมาณ เสนอสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อรายงานต่อคณะทำงานฯ และคณะอนุกรรมการฯ ตามลำดับ

ส่วนที่ 5

แผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ปี 2560 – 2564
เพื่อสนับสนุนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน
ภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

5. แผนปฏิบัติงาน (ActionPlan) ปี 2560 – 2564 เพื่อสนับสนุนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 - 2564

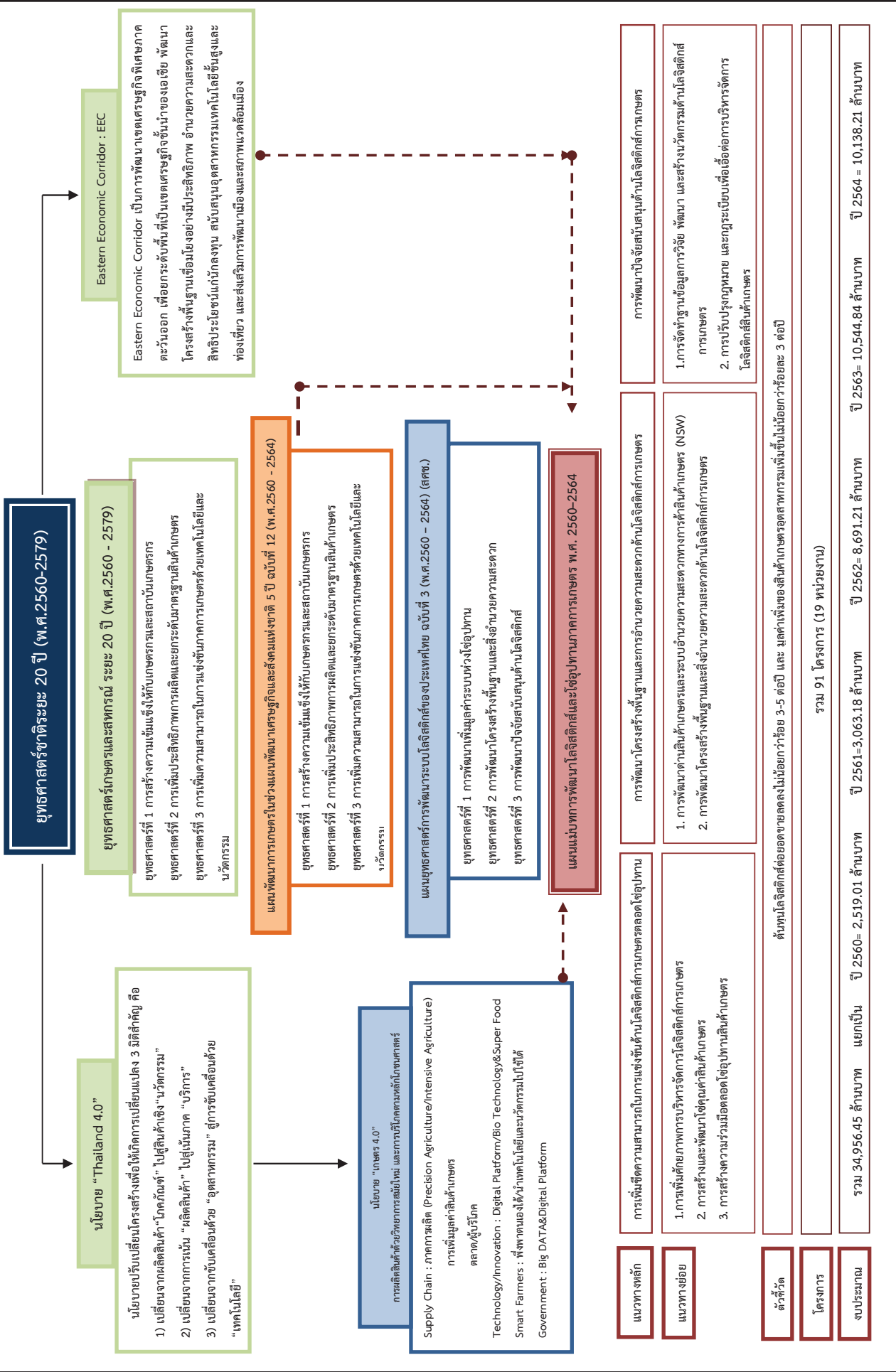
หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ปี 2560-2564 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร ปี 2560-2564 รวม 19 หน่วยงานแบ่งเป็นหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 15 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว (กข.) กรมประมง (กป.) การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ตส.) กรมปศุสัตว์ (ปศ.) กรมพัฒนาที่ดิน (พด.) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมหม่อนไหม (มม.) กรมวิชาการเกษตร (วก.) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (สวพส.) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) และองค์การสะพานปลา (อสป.) และหน่วยงานภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4 หน่วยงาน ได้แก่ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม (คค.) กระทรวงวิทยาศาสตร์ (วท.) และกระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) รวม 91 โครงการ งบประมาณรวม 34,956.45 ล้านบาท โดยสามารถจำแนกตามแนวทางภายใต้แผนแม่บทฯ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 แผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ปี 2560 – 2564

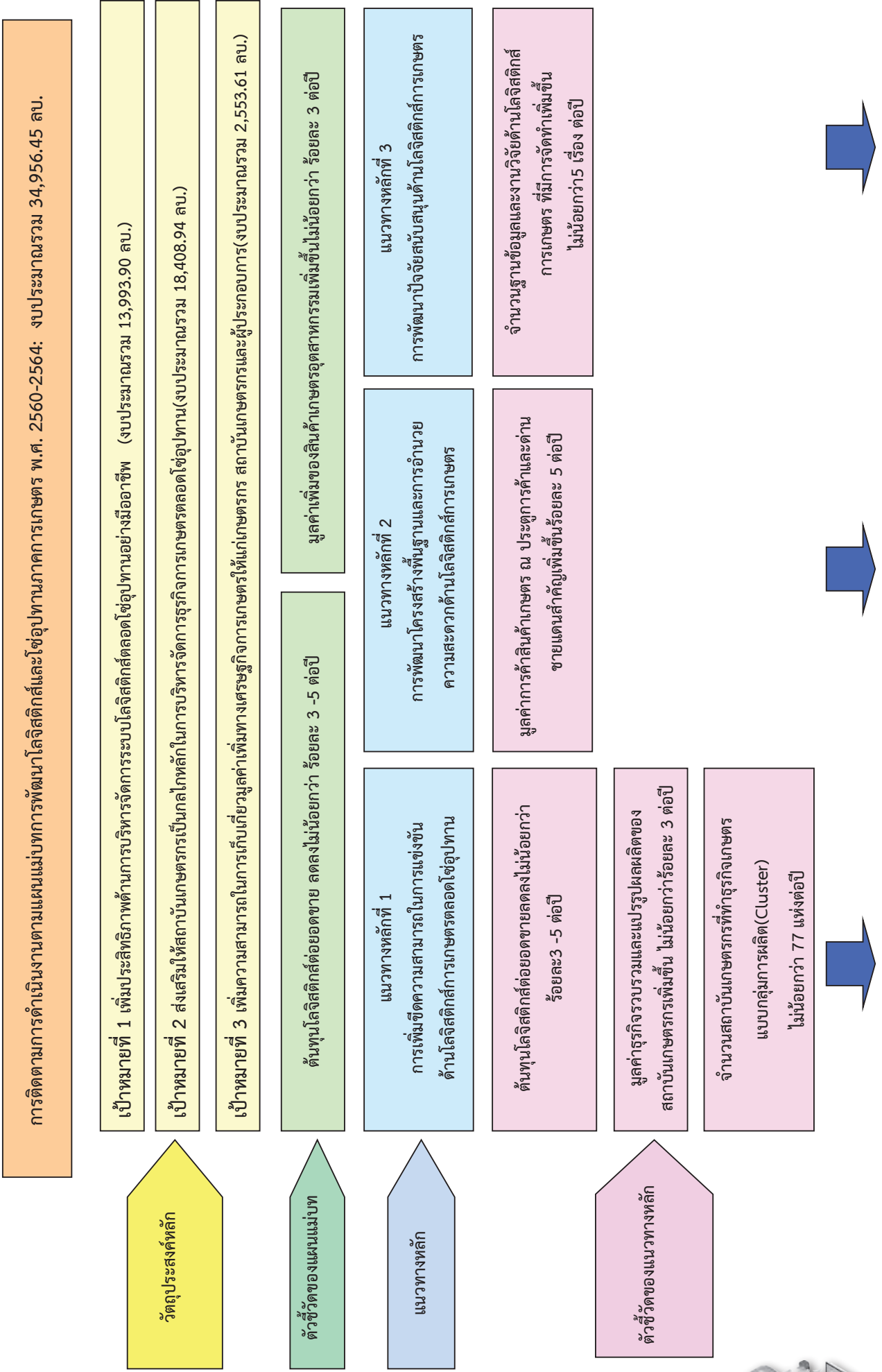
แผนแม่บท	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวน โครงการ
รวม 3 แนวทางหลัก 7 แนวทางย่อย	34,956.45	91
แนวทางหลักที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน	15,764.67	38
แนวทางย่อย 1.1 การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร	13,152.45	16
แนวทางย่อย 1.2 การสร้างและพัฒนาโซ่อุปทานสินค้าเกษตร	1,971.26	17
แนวทางย่อย 1.3 การสร้างความร่วมมือตลอดโซ่อุปทานสินค้าเกษตร	640.96	5
แนวทางหลักที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการอำนวยความสะดวก ด้านโลจิสติกส์การเกษตร	18,601.13	40
แนวทางย่อย 2.1 การพัฒนาด้านสินค้าเกษตรและระบบอำนวยความสะดวก ทางการค้าสินค้าเกษตร (NSW)	833.15	11
แนวทางย่อย 2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโลจิสติกส์การเกษตร	17,767.98	29
แนวทางหลักที่ 3 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์การเกษตร	590.65	13
แนวทางย่อย 3.1 การจัดทำฐานข้อมูลการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรม ด้านโลจิสติกส์การเกษตร	582.35	11
แนวทางย่อย 3.2 การปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการ บริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร	8.30	2

ภาพที่ 13 ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติกับแผนแม่บทโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ.2560 - 2564

ภาพที่ 14 การติดตามการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลทางภาคการเกษตร พ.ศ. 2560-2564

แนวทางย่อย
ตัวชี้วัดแนวทงย่อย

การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร

ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อยอดขาย ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3-5 ต่อปี

การสร้างและพัฒนาโซลูชันด้านค้าเกษตรกร

มูลค่าธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตของ
สถาบันเกษตรกรเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

การสร้างความร่วมมือตลอดโซลูชันด้านค้าเกษตรกร

จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจเกษตรแบบกลุ่มการผลิต
(Cluster) ไม่น้อยกว่า 77 แห่งต่อปี

หน่วยงาน/
โครงการ

● **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

1) **กรมส่งเสริมการเกษตร**

- โครงการพัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer
- โครงการฝึกอบรมเฉพาะทางด้านการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อสร้างช่างท้องถิ่น

2) **กรมส่งเสริมสหกรณ์**

- โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทน แรงงานเกษตร

3) **กรมการข้าว**

- พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer
- การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการตลาดเฉพาะ (Niche Market)

4) **กรมปศุสัตว์**

- พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer
- การพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์

การพัฒนาด้านสินค้าเกษตรและระบบอำนวยความสะดวกทางการค้า

การค้าสินค้าเกษตร (NSW)

มูลค่าการค้าสินค้าเกษตร ณ ประตูการค้าและด่านชายแดนสำคัญ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน
โลจิสติกส์การเกษตร

มูลค่าการใช้จ่ายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน
และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มขึ้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

การจัดทำฐานข้อมูล การวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรม
ด้านโลจิสติกส์การเกษตร

จำนวนฐานข้อมูลและงานวิจัยด้านโลจิสติกส์การเกษตร
ที่มีการจัดทำ เพิ่มขึ้น 5 เรื่องต่อปี

การปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการ
บริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร

จำนวนมาตรการ กฎระเบียบ กฎหมายด้านโลจิสติกส์
การเกษตร ที่มีการประกาศใช้หรือปรับปรุงให้ทันสมัย ไม่
น้อยกว่า 1 เรื่องต่อปี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1) **กรมส่งเสริมการเกษตร**

- โครงการตลาดเกษตรกร

2) **กรมส่งเสริมสหกรณ์**

- โครงการสร้างตลาดเกษตรกร

3) **กรมการข้าว**

- โครงการขยายศักยภาพศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

4) **กรมปศุสัตว์**

- การเพิ่มศักยภาพด้านปศุสัตว์
- การพัฒนาระบบการให้บริการเชื่อมโยงอิเล็กทรอนิกส์

5) **กรมประมง**

- การเพิ่มศักยภาพด้านประมง
- การพัฒนาระบบการให้บริการเชื่อมโยงอิเล็กทรอนิกส์

6) **กรมวิชาการเกษตร**

- การพัฒนาระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ NSW เพื่อส่งออกยางพารา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1) **กรมส่งเสริมสหกรณ์**

- โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

2) **กรมการข้าว**

- โครงการพัฒนาวัตกรรมการแปรรูปข้าวเพิ่มมูลค่า
- โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร

3) **กรมประมง**

- โครงการวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมประมง
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสนับสนุนการวิจัยนวัตกรรมด้านประมง

4) **สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร**

- การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์และโซลูชันสินค้าที่สำคัญภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่

<p>หน่วยงาน/ โครงการ</p>	<p>5) กรมประมง - โครงการนี้จัดทำขึ้นจัดตั้งศูนย์ (OTOP) ด้านประมงและศูนย์สัตว์ - ตรวจสอบและรับรองแหล่งผลิตประมง</p> <p>6) กรมวิชาการเกษตร - การตรวจสอบรับรองแหล่งผลิตพืช/โรงงานแปรรูป/โรงรมตาม มาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพ (GAP/GMP/HACCP) - พัฒนาหน่วยงานให้เป็นหน่วยงานตรวจสอบรับรองเมล็ดพันธุ์ตาม มาตรฐานสากล</p> <p>- การแปรรูปสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน</p> <p>7) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม - พัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน</p> <p>8) การยางแห่งประเทศไทย - โครงการสนับสนุนเกษตรกรและผู้ประกอบการยางในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการแปรรูปยางอย่างครบวงจร</p> <p>9) กรมหม่อนไหม - โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตหม่อนไหม (ด้านการแปรรูป) - การพัฒนาหม่อนไหมอุตสาหกรรม - โครงการส่งเสริมการตลาดสินค้าหม่อนไหม</p> <p>10) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ - การบริหารจัดการสินค้าเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่โดยเสริมสร้าง ศักยภาพการบริหารจัดการแก่สถาบันเกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่</p> <p>11) สำนักงานการค้าแห่งประทศไทย - โครงการส่งออกทุเรียนเกรดพรีเมียมสู่ตลาดต่างประเทศ (หนาน หนิงเม็ดดก)</p>	<p>- การพัฒนาด้านตรวจพืช</p> <p>7) การยางแห่งประเทศไทย - การพัฒนาระบบรับค่าอ้อยรับรองคุณภาพทางอ้อยเกรดพรีเมียม ผ่านระบบ NSW - พัฒนาและปรับปรุงระบบรับชำระค่าธรรมเนียมทางอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบ NSW</p> <p>8) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ - การเพิ่มประสิทธิภาพการนำเข้าส่งออกสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน บังคับกับหน่วยงานภาคีรัฐผ่านระบบ NSW - การศึกษาระบบการตรวจร่วมสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับและ การปรับปรุงระบบ TAS-License</p> <p>9) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) - โครงการพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานสนับสนุนการผลิตให้ได้มาตรฐาน และลดต้นทุนการผลิต</p> <p>10) องค์การสะพานปลา - ก่อสร้างโรงบรรจุและ凍สต็อกน้ำทำเทียบเรือประมง</p> <p>11) สำนักงานการค้าแห่งประทศไทย - โครงการพัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรปลอดภัย จ. ปทุมธานี</p> <p>กระทรวงคมนาคม - โครงการสถานีขนส่งสินค้า - โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าชายฝั่งของ - โครงการศูนย์กระจายสินค้าชายแดน จ.นครพนม - โครงการศึกษาความเหมาะสมการบริหารจัดการและกระจายสินค้า จังหวัดพิษณุโลก (Logistics Hub)</p>	<p>5) กรมวิชาการเกษตร - การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ การ อำนวยความสะดวกควบคุมการเคลื่อนย้าย และ ตรวจสอบสินค้านำเข้า นำออกและนำเข้า (ด้านพืช)</p> <p>6) กรมพัฒนาที่ดิน - การพัฒนาระบบเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูลเชิง พื้นที่สำหรับการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่ เกษตรกรรม (Zoning)</p> <p>7) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) - โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้าน การตลาดของสถาบันเกษตรกร</p> <p>กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - โครงการพัฒนาแบบจำลองการใช้ประโยชน์ที่ดินด้าน การเกษตร</p>	<p>งบประมาณ</p>	<p>15,764.67 ลบ.</p>	<p>18,601.13 ลบ.</p>	<p>590.65 ลบ.</p>
------------------------------	--	---	--	-----------------	----------------------	----------------------	-------------------

แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ปี 2560 – 2564

เพื่อสนับสนุนแผนแม่บทการพัฒนาโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคการเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564

หน่วยงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย					ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)					รวมงบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564		
รวม 19 หน่วยงาน 91 โครงการ วงเงินรวม						2,519.01	3,063.18	8,691.21	10,554.84	10,128.21	34,956.45	
แนวทางการที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์การเกษตรตลอดโซ่อุปทาน						1,373.94	1,575.61	3,825.95	4,422.14	4,567.03	15,764.67	
แนวทางการย่อยที่ 1.1 การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การเกษตร						1,266.71	1,348.37	2,935.14	3,737.29	3,864.94	13,152.45	
1 ⁽¹⁾ พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer	3,450	11,250	12,450	14,450	16,450	15.00	16.68	25.35	32.96	42.84	132.83	กช.
2 ⁽¹⁾ พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer	15,000	16,000	15,000	15,000	15,000	22.83	25.97	30.00	70.25	80.25	229.30	กป.
3 ⁽¹⁾ พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer	13,077	13,000	14,380	17,500	21,244	15.15	14.92	18.40	21.98	26.28	96.73	ปศ.
4 ⁽¹⁾ พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer	3,600	5,000	5,000	5,250	5,513	34.47	37.94	53.53	56.21	59.02	241.17	ส.ป.ก.
5 ⁽¹⁾ พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer	11,130	23,145	23,145	23,145	23,145	13.21	24.26	81.47	81.47	81.47	281.88	กสค.
6 ⁽¹⁾ โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร	87	58	40	-	-	1.81	147.47	247.29	-	-	396.57	กสส.
7 ⁽¹⁾ ดีกอบรมเฉพาะทางด้านการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อสร้างช่างเกษตรท้องถิ่น 3 หลักสูตร	2,100	2,100	2,100	2,100	2,100	2.32	3.01	3.12	3.10	3.10	14.65	กสค.
8 ⁽¹⁾ การบริหารจัดการสินค้าเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่ (บริหารจัดการการผลิตในพื้นที่แปลงใหญ่)	-	1,200	-	-	-	-	375.45	-	-	-	375.45	กสค.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม งบประมาณ	
9 ⁽¹⁾	-	-	2	2	2	แผ่น	5.92	-	91.00	21.00	21.00	138.92	กท.
	-	450	450	450	450	ราย	4.71	5.81	7.24	7.96	8.76	34.48	
10 ⁽¹⁾	-	140/4,200	160/4,800	180/5,400	220/6,600	กลุ่ม/ราย	48.98	39.00	35.20	39.60	48.40	211.18	กท.
11	91,210	93,000	93,761	96,400	10,000	ฟาร์ม	130.03	130.05	143.00	157.30	173.00	733.38	วท.
12 ⁽¹⁾	32,307	32,500	32,500	34,500	35,000	แห่ง	904.60	338.62	1,044.74	466.99	529.42	3,284.37	กป.
13 ⁽¹⁾	1	2	3	4	5	ศูนย์	55.12	82.50	174.13	180.00	190.00	681.75	วท.
14	-	4	4	4	4	ห้อง	-	16.54	10.00	10.00	10.00	46.54	กยท.
15 ⁽¹⁾	-	47	500	500	500	แห่ง	-	79.61	914.98	2,530.00	2,530.00	6,054.59	กสส.
16	5,000	5,000	5,500	5,775	6,064	ราย	12.56	10.54	55.69	58.47	61.40	198.66	ส.ป.ก.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย					ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						รวม งบประมาณ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564				
แนวทงยอยที่ 1.2 กรสร้งและพัฒนาค้คุณค้ด้านเคษตร														
17 ⁽⁴⁾ พัฒนาค้คุณค้ความสามารถในการแข่งขัน สินค้าเคษตรแปรรูป	154	154	154	154	154	9.36	9.02	40.26	40.26	40.26	40.26	139.16	กสค.	
18 ⁽¹⁾ โครงการสร้งมูลค่าเพิ่มสินค้าข้าวโน วิสาหกิจชุมชน	-	11	15	15	15	-	49.18	67.07	67.07	67.07	67.07	250.39	กสค.	
19 ⁽⁶⁾ โครงการที่ร้งตำบลหนึ่งผลิดักกอมท์ (OTOP) ด้านประมงและปลุสัตัว	12	10	-	-	-	4.50	3.50	-	-	-	-	8.00	กป.	
20 ⁽⁶⁾ โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการ แข่งขันและยกระดับคุณภาพสินค้าหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิดักกอมท์ (OTOP)	15	15	-	22	26	2.62	2.62	-	3.77	4.52	13.53	ปศ.		
21 ⁽¹⁾ การพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรม ฮาลาลด้านปลุสัตัว	250	250	250	360	432	11.80	14.13	13.41	16.80	20.87	77.01	ปศ.		
22 ⁽⁷⁾ โครงการพัฒนาต้นแบบการเลี้ยงโค กระบือเพื่อผลิดักกอมท์ชีวภาพพลังงาน ทดแทนอย่างยั่งยืน	40	30	-	43	52	11.32	10.61	-	15.27	18.33	55.53	ปศ.		
23 ⁽¹⁾ การปรับปรุงสมรรถนะให้ได้มาตรฐาน	-	2	14	20	20	-	13.97	20.55	40.00	40.00	114.52	วค.		
24 โครงการสนับสนุนเคษตรกรและ ผู้ประกอบการยกในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการแปรรูปอย่างครบ วงจร	-		3			-	45.20	342.76	42.55	42.55	473.06	กยท.		

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม งบประมาณ	
25 โครงการบูรณาการส่งเสริมและ พัฒนาการปรับเปลี่ยนพื้นที่ชนบทใหม่	-	-	5,250	5,200	5,400	ราย	-	-	100.00	104.00	108.00	312.00	มม.
26 การพัฒนาชนบทใหม่อุตสาหกรรม	626	335	241	300	300	ราย	1.90	7.34	1.47	20.50	21.00	52.21	มม.
27 โครงการส่งเสริมการตลาดสินค้า หมอนใหม่	-	-	3	7	7	ครั้ง	-	-	70.00	72.00	74.00	216.00	มม.
28 ⁽¹⁾ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริม การตลาดหมอนใหม่	15	10	-	25	30	กลุ่ม	8.54	11.94	-	27.74	28.34	76.56	มม.
29 โครงการงานฐานบุญพระราชทาน สืบสานตำนานไทย	1	1	1	1	1	ครั้ง	10.00	10.00	14.00	10.00	10.00	54.00	มม.
30 โครงการประกวดเส้นผ้าไหมตราบุญ พระราชทาน และผลิตภัณฑ์หมอนใหม่	-	22	23	22	22	ครั้ง	-	9.41	9.78	14.00	16.00	49.19	มม.
31 ส่งเสริมการใช้จ่ายเงินหน่วยงานรัฐ ที่นอนและหมอนยางพารา	540	-	-	-	-	ชุด	8.10	-	-	-	-	8.10	พด.
32 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อลด ต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขัน	-	-	1	1	1	ระบบ	-	-	24.00	24.00	24.00	72.00	อก.
33 โครงการส่งออกทุเรียนเกรดพรีเมียม สู่ตลาดต่างประเทศ (หมอนหนิงโมเดล)	1	-	-	-	-	เรื่อง	ได้รับการ สนับสนุน งบประมาณ จากภาคเอกชน	-	-	-	-	-	สภา หอการค้า แห่งประเทศไทย

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ	
	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ปี 2564			รวม งบประมาณ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564			
แนวทงที่ยอยที่ 1.3 การสร้างควมร่วมือตลอดใช้อุปทณส่นค้ำเกชตร													640.96	
34	การบริหารจัดการสินค้าเกษตรในพื้นที่ แปลงใหญ่ โดยเสริมสร้างศักยภาพ การบริหารจัดการแก่สถาบันเกษตรกร ในพื้นที่แปลงใหญ่	-	-	-	400	400	แห่ง	-	-	-	17.95	17.95	35.90	ตส.
35	ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	17,640	17,640	17,640	17,640	17,640	ราย	25.36	24.95	122.50	104.83	104.83	382.47	กสค.
36	เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กร	8,470	22,471	11,165	11,165	11,165	ราย	11.23	11.87	46.21	44.90	44.90	159.11	กสค.
37	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการด้านการตลาดของสถาบัน เกษตรกร	29	29	32	32	32	พื้นที่	2.50	3.50	3.80	4.21	4.47	18.48	สวพส.
38	โครงการเสริมสร้างเครือข่าย ความร่วมมือและการเชื่อมโยงอุปทาน ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย	-	-	1	1	1	ระบบ	-	-	15.00	15.00	15.00	45.00	อก.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงานรับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวมงบประมาณ	
47	-	-	1	-	-	ระบบ	-	-	5.00	-	-	5.00	กยท.
48	1	-	-	-	-	ระบบ	7.20	-	-	-	-	7.20	มกช.
49	-	-	-	1	-	ระบบ	-	-	-	12.00	-	12.00	มกช.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ			
	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		หน่วยวัด			รวม งบประมาณ		
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564					
แนวทางย่อยที่ 2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร													17,767.98			
50	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.เชียงใหม่	-	-	-	-	-	-	-	-	887.45	1,319.66	4,641.52	5,755.52	5,163.83	คค.	
51	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.พิษณุโลก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27.48	9.50	925.71	319.42	1,282.11	คค.
52	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.ขอนแก่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34.06	9.50	415.70	240.82	614.73	คค.
53	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.นครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9.50	498.64	433.29	941.43	คค.
54	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.สุราษฎร์ธานี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19.29	9.50	631.14	446.27	1,106.20	คค.
55	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.ตาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.62	415.30	298.61	298.61	1,031.14	คค.
56	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.เชียงราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	192.02	208.52	208.52	609.06	คค.
57	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.สระแก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11.70	218.95	238.09	238.09	706.83	คค.
58	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.สงขลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.62	882.29	496.35	496.35	1,893.61	คค.
59	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.นราธิวาส	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200.74	249.75	249.75	700.24	คค.
60	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.มุกดาหาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.62	216.43	217.61	217.61	670.27	คค.
61	โครงการสถานีขนส่งสินค้า จ.หนองคาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	452.43	307.53	307.53	1,067.49	คค.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม งบประมาณ	
62	-	-	1	-	-	แห่ง	484.54	508.62	587.48	-	-	1,580.64	คค.
63	-	-	-	1	-	แห่ง	21.52	4.29	425.20	394.43	394.43	1,239.87	คค.
64	1	-	-	-	-	เรื่อง	19.17	-	-	-	-	19.17	คค.
65 ⁽¹⁾	-	-	15	-	-	ศูนย์	256.19	472.92	885.73	413.99	818.99	2,847.82	กข.
66 ⁽¹⁾	-	1	-	-	-	แห่ง	-	44.20	-	-	-	44.20	อสป.
67 ⁽¹⁾	-	1	-	-	-	แห่ง	-	54.34	-	-	-	54.34	อสป.
68 ⁽¹⁾	12	8	-	-	-	แห่ง	15.25	10.08	-	-	-	25.33	อสป.
69	1	-	-	-	-	แห่ง	63.90	-	-	-	-	63.90	อสป.
70	1	-	-	-	-	แห่ง	19.54	-	-	-	-	19.54	อสป.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ	
	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ							
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม งบประมาณ		
71	โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการผลิตให้ได้มาตรฐานและลดต้นทุนการผลิต	-	2	1	2	2	2	2.00	3.68	5.90	1.49	1.50	14.57	สวทศ.
	- สร้างโรงคัดบรรจุผลผลิต	-	2	1	2	2	-	-	1.09	0.60	1.00	1.00	3.69	
	- ปรับปรุงโรงคัดบรรจุ	2	1	2	-	-	2.00	2.00	1.20	4.30	-	-	7.50	
	- อาคารเก็บปัจจัยการผลิต	-	3	1	-	-	-	-	0.89	0.25	-	-	1.14	
	- การพัฒนาระบบการตรวจสอบสารเคมี	-	2	3	5	5	-	-	0.50	0.75	0.49	0.50	2.24	
72 ⁽¹⁾	โครงการตลาดเกษตรกร	-	77	-	-	-	-	-	10.93	-	-	-	10.93	กสศ.
73 ⁽¹⁾	โครงการสร้างตลาดเกษตรกร	30	16	70	60	60	5.34	43.95	87.34	75.34	75.34	75.34	287.31	กสศ.
74	โครงการพัฒนาตลาดกลางพาราการยางแห่งประเทศไทย	-	-	14	-	-	-	-	17.26	18.21	18.21	18.21	71.89	กยท.
75	โครงการพัฒนาศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรปลอดภัย (Green Premium Center) ณ บริเวณสำนักงานสหกรณ์ จ.ปทุมธานี	1	-	-	-	-	ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน	-	-	-	-	-	-	สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงานรับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวมงบประมาณ	
76	โครงการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์กับประเทศคู่ค้า	1	-	-	-	ระบบ	-	1.00	-	-	-	1.00	มกอช.
77	โครงการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนใบรับรองสุขอนามัยสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า	-	1	-	-	ระบบ	-	-	6.00	-	-	6.00	มกอช.
78	โครงการศูนย์กลางข้อมูลใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชของไทย	-	-	-	-	ระบบ	-	-	-	10.00	-	10.00	มกอช.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ	
	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		รวม งบประมาณ			
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563		ปี 2564		
แนวทางการจัดซื้อจัดจ้างสนับสนุนด้านโลจิสติกส์การเกษตร														
แนวทางการจัดซื้อจัดจ้างสนับสนุนด้านโลจิสติกส์การเกษตร														
79	โครงการพัฒนาแบบจำลองการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตร	1	-	-	-	-	โครงการ	69.26	39.00	41.00	-	-	149.26	วท.
80 ⁽³⁾	โครงการวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมในอุตสาหกรรมประมง	9	2	18	5	6	โครงการ	1.96	1.34	7.02	10.00	11.00	31.32	กป.
81 ⁽³⁾	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสนับสนุนการวิจัยนวัตกรรมด้านประมง	-	1	1	1	1	โครงการ	-	10.29	20.86	12.00	13.00	56.15	กป.
82 ⁽¹⁾	โครงการนวัตกรรมการแปรรูปข้าวเพิ่มมูลค่า	2	5	5	5	5	ผลิตภัณฑ์	2.93	3.92	11.76	152.00	152.00	322.61	กข.
83	โครงการวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผักอินทรีย์ในพื้นที่โครงการหลวง	5	3	3	3	3	องค์ความรู้	1.50	2.20	3.10	2.00	2.00	10.80	สวทส.
84 ⁽¹⁾	การพัฒนาระบบเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับการขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)	-	1	-	-	-	โครงการ	-	4.14	-	-	-	4.14	พด.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม งบประมาณ	
85	3	-	-	-	-	สินค้า	0.06	-	-	-	-	0.06	สศก.
86	-	1	-	-	-	เรื่อง	-	0.17	-	-	-	0.17	สศก.
87	-	-	2	-	-	สินค้า	-	-	0.25	-	-	0.25	สศก.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย						ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						หน่วยงาน รับผิดชอบ
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หน่วยวัด	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	รวม งบประมาณ	
88	-	-	-	3	3	ลินค่า	-	-	-	2.00	2.00	4.00	สศก.
89	1	-	-	-	-	โครงการ	3.59	-	-	-	-	3.59	สศก.
แนวทางย่อยที่ 3.2 การปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตร													
90	-	-	-	-	6	ฉบับ	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	2.50	ก.ก.
91	-	-	-	5	-	ฉบับ	-	-	1.20	2.10	2.50	5.80	ปศ.

หมายเหตุ : แผนบูรณาการประเทศ ปี 2561 7 แผน ประกอบด้วย

(1) แผนงานพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร (2) แผนงานพัฒนาด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ (3) แผนงานการวิจัยและนวัตกรรม (4) แผนงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(5) แผนงานพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (6) แผนงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง (7) แผนงานพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 โทร. 0 2579 1751 โทรสาร 0 2579 2815